

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bakalářská práce

2013

Zdeněk Roh

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Návrh metodiky prevence na území obce

AUTOR:

Zdeněk Roh

VEDOUcí PRÁCE:

Doc. JUDr. Dr. Jan Hejda

STUDIjNÍ PROGRAM:

B7507 Specializace v pedagogice

STUDIjNÍ OBOR:

Sociální pedagogika

DATUM ODEVZDÁNÍ:

15. 3. 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Jindřichově Hradci, dne 15. 3. 2013.

Zdeněk Roh

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval

doc. JUDr. Dr. Janu Hejdovi

za cenné rady, odborné vedení a trpělivost,
při zpracování této bakalářské práce.

Moje poděkování patří všem osloveným odborníkům, za spolupráci,
poskytnuté rady, materiály a uvedení do dané problematiky.

Dále děkuji své rodině za pochopení, podporu a čas,
kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Anotace

Návrh metodiky prevence na území obce

V bakalářské práci je uveden vývoj, členění a současný systém prevence.

Hlavní pozornost je zaměřena na současnou nabídku preventivních programů a na potřeby cílových skupin v obci, zjištěných výzkumem.

Jejich porovnáním je zjišťována efektivita a dostupnost těchto programů, přičemž určuje oblasti, kterými se prevence má více zabývat.

Bakalářská práce je pojata jako návrh metodiky prevence a popisuje konkrétní příklady prevence zaměřené na bezpečné chování, sociálně-patologické jevy, dopravní prevenci.

Toto téma pojímá z pohledu obecní policie.

Klíčová slova: prevence, metodika, kriminalita.

Annotation

The proposal of methods of prevention in an urban area

In this bachelor work there is given development, structure and present system of prevention. The attention is aimed at the present offer of preventive programmes and the needs of target groups in an urban area, both learnt by the survey. Their comparison results in finding efectivity and accessibility of these programmes and determines courses of study which are important for next prevention.

This bachelor work expresses the proposal of methods of prevention and describes specific examples of prevention focused on secure behavior, social-pathological phenomena, traffic prevention. This topic is made from the municipal police point of view.

Key words: prevention, methods, criminality.

Obsah

Úvod.....	8
1 Pojem prevence.....	10
1.1 Další související pojmy	11
1.2 Vývoj prevence.....	11
1.3 Členění prevence.....	13
1.3.1 Primární prevence	15
1.3.2 Sekundární prevence.....	15
1.3.3 Terciální prevence	15
1.3.4 Sociální prevence	16
1.3.5 Situační prevence.....	16
1.3.6 Viktimní prevence.....	17
2 Systém prevence kriminality v ČR.....	18
2.1 Republiková úroveň	20
2.2 Krajská úroveň.....	21
2.3 Lokální (obecní) úroveň.....	23
2.4 Policie ČR a Obecní policie a jejich role v prevenci kriminality	25
2.5 Preventivní činnost Policie ČR.....	26
2.5.1 Projekty roku 2010.....	26
2.5.2 Projekty roky 2011.....	27
2.5.3 Projekty roku 2012.....	28
3 Systém prevence kriminality v Jindřichově Hradci.....	30
3.1 Stav kriminality v Jihočeském kraji a v Jindřichově Hradci	34
3.2 Průzkum stavu prevence kriminality ve městě Jindřichův Hradec	39
3.3 Návrh metodiky prevence na úrovni obce.....	42
3.4 Problémy, současná opatření a návrhy činnosti	44
3.5 Konkrétní příklady v oblasti prevence.....	46
4 Výzkum	50
4.1 Volba respondentů	52
4.2 Vyhodnocení dotazníků.....	54
4.3 Potvrzení či vyvrácení pracovních hypotéz.....	55
Závěr	57
Použité zdroje a literatura	59
Přílohy bakalářské práce.....	61

Úvod

Problematické situace spojené s bezpečným chováním, dopravní problematikou, základním právním vědomím, konzumací alkoholu, drog, majetkovými delikty a sociálně patologickými jevy obecně. To jsou problémy současné doby, které ohrožují společnost, zejména naše děti, mladistvé a seniory. Tato rizika se vyskytují na území každého většího města. Někde více, jinde méně. Proto je na místě začít s prevencí takovýchto jevů již na úrovni obce a to v takové míře, v jaké je daná obec schopná ji zvládnout. Nejen finančně, ale zejména po obsahové stránce.

Obec si nejprve musí identifikovat problémy, najít účinné prostředky a ty pak efektivně aplikovat v praxi. Ne vždy je výsledek takový, jaký jsme očekávali, ale je potřeba si uvědomit, že chybami se člověk učí a příště budou výsledky zase o krok lepší. Pomůckou, jak prevenci dělat, mohou být různé poradenské subjekty a metodické manuály. Jedním z nich by mohla být i tato bakalářská práce. Primární informace byly čerpány z internetových stránek Ministerstva vnitra ČR a několika knih zabývajících se problematikou prevence, zejména z publikace Kriminologie a prevence kriminality.

V úvodu bych také chtěl uvést i osobní důvody, které mě vedly k tomu, že jsem si vybral pro svoji bakalářskou práci právě toto téma. Začnu tím, že od roku 1993 pracuji jako strážník u Městské policie v Jindřichově Hradci. Při své, nebojím se napsat, pestré práci jsem se setkal s mnoha situacemi, kdy jsem se k dané události v následujících dnech vzpomínkami několikrát vracel. Vracel, protože jsem se pozastavoval nad tím, proč vlastně tato situace nastala a zda nastat vůbec musela. Jednalo se o situace, které měly spojitost s výše uvedenými problematickými situacemi. Snad právě proto nebo i z důvodu toho, že mám dvě malé děti, které bych chtěl od podobných nástrah života uchránit, jsem se začal ptát sám sebe, zda jsou současná preventivní opatření skutečně účinná či nikoliv. Současně jsem se začal zajímat o možnosti, jakým způsobem bych mohl já sám v této oblasti pomoci. Výhodou bylo moje povolání, a ač nejsem ustanoven jako preventista, začal jsem se o tuto problematiku více zajímat, shromažďovat informace, hledat možnosti a výsledkem byla má účast na nejrůznějších akcích spojených s prevencí.

Bakalářskou práci jsem pojal jako návrh metodiky prevence na úrovni obce a efektivního způsobu jejího poskytování. Bakalářská práce se zabývá poskytováním preventivních programů se zaměřením na bezpečné chování, sociálně-patologické jevy, základy právního vědomí, dopravní prevenci apod. Toto téma pojímá z pohledu obecní

policie. Bakalářská práce obsahuje popis pojmu prevence, popisuje její druhy a členění. Dále obsahuje současný systém prevence a uvádí subjekty a organizace podílející se na prevenci kriminality. V bakalářské práci je rovněž zmíněn stav prevence v současnosti, její nabídka a rovněž vyhlídky a cíle v oblasti prevence v České republice, respektive v Jihočeském kraji. Při práci bylo použito dotazníkového šetření, které se týkalo zmapování požadavků cílových skupin v obci a zjištění názorů na současnou nabídku preventivních programů. Informace zjištěné dotazníkovým šetřením jsou následně analyzovány a převedeny do podoby konkrétních návrhů preventivní činnosti v obci. Uveden je i můj návrh metodiky prevence na úrovni obce, přičemž některé návrhy jsem realizoval ve školských a výchovných zařízeních v Jindřichově Hradci.

Tuto práci jsem pojal jako práci popisnou, kterou jsem nečlenil klasicky na teoretickou a praktickou část. Úmyslem bylo právě na teoretické části ukázat konkrétní příklady z praxe, aby bylo patrné, jak lze prevenci na území obce provádět. Mým úmyslem bylo vytvořit návrh, který by byl přínosem pro danou problematiku, nikoliv tedy jen dalším „manuálem“, ale materiálem, který by nejen mě mohl pomoci pochopit, jak preventivní programy do budoucnosti uchopit. Cílem také bylo vyzdvihnout rizikové situace, které tak mnozí ani nevnímají a dané riziko si uvědomí až v okamžiku, kdy je již pozdě. Tyto situace se týkají dospívající mládeže, dospělé populace, seniorů, tedy de facto každého z nás. V neposlední řadě jsem chtěl také poukázat na oblasti, které lákají svými možnostmi – jako například internet, který je zejména pro děti obrovským lákadlem.

1 Pojem prevence

Co je to vlastně prevence? S tímto pojmem se v průběhu našeho života setkáváme v různých oblastech. Známe prevenci zdravotní, právní, drogovou, požární atd. Slovo prevence pochází z latiny – praevenire, což znamená předcházet. Dle slovníku je prevence něco jako předcházení (něčemu) nebo ochrana (před něčím).¹

Jak bylo výše uvedeno, pojem prevence znamená ochrana nebo předcházení, nebo se dá také popsat jako „opatření, něčemu zabránit nebo proti něčemu chránit“.² Většina z nás si tento pojem vysvětlí jako jakousi soustavu opatření, která by měla předcházet nějakým nežádoucím jevům. Definice prevence dle pedagogického slovníku zní: „Je to soubor opatření zaměřených na předcházení jevů, zejména onemocnění, poškození a sociálně patologických jevů“.³ Dalším pojmem je prevence kriminality. Prevencí kriminality rozumíme veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty, které směřují k předcházení páčání kriminality a snižování strachu z ní u občanů. V naší odborné literatuře existuje několik definic prevence kriminality. Za jednu z nejkompexnějších definic považujeme vymezení Vlčka a Zapletala (1994), podle nichž do prevence kriminality (kriminální prevence) „náleží veškeré aktivity směřující k předcházení páčání trestných činů, ke snižování jejich výskytu cestou zamezení páčání nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů (kriminogenních faktorů). Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality, at' již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Prevence tedy představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započatím nebo před jejím pokračováním.“⁴ Cílem prevence tedy není jen zvyšování právního vědomí adresátů prevence, ale také ovlivňování výskytu kriminality a zvyšování bezpečí občanů.

Pomineme-li tyto definice, tak myšlenku prevence výstižně vystihuje výrok Cesare Beccaria: „Je lépe zločinu předcházet než jej trestat“.⁵ V současné době jsou jako pracovní pomůcka při tvorbě úspěšného projektu na prevenci kriminality, užívány Beccariovy normy (tzv. 7 kroků). Zmíněných 7 kroků zahrnuje: popis problému, analýzu

¹ KRAUS, Jiří a kol. : *Nový akademický slovník cizích slov*, 2008, s. 650.

² KLIMEŠ, Lumír. : *Slovník cizích slov*, 1998, s. 602.

³ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*, 1995, s. 292.

⁴ VLČEK, M.; ZAPLETAL, J.: *Prevence kriminality a přístupy k jejímu řešení*. in ZAPLETAL, J. a kol.: *Kriminologie, Díl I., Obecná část*, 1995, s. 100.

⁵ Autorem výroku je Cesare Beccaria (1738-1794), otec klasické kriminologie. Výrok pochází z roku 1764.

podmínek, stanovení cílů, stanovení opatření, koncepci projektu, kontrolu realizace a závěry projektu.

1.1 Další související pojmy

Kontrola kriminality – tento pojem odpovídá staršímu pojmu „boj s kriminalitou“, který více vyjadřoval represivní přístup. Pojem kontrola kriminality naopak více vystihuje vyváženost represe a prevence. Kontrola kriminality je prováděna prostřednictvím kriminální politiky dvěma subsystémy (subsystém trestní politiky a subsystém preventivní politiky).⁶

Represe – znamená obrana, zábrana, potlačení, činnost proti někomu, odvěta. Tento pojem znamená potlačování kriminality za užití násilných zákonných prostředků a úzce souvisí s prevencí.

Trestní politika – jedná se o represivní systém, kde je uplatňován trestní postih a to až po spáchání trestného činu. Trestní represe je nejintenzivnější formou reakce státu a společnosti, podílí se na ní všechny složky systému trestní justice a měla by být až nejkrajnějším prostředkem „ultima ratio“. Předcházet by jí měly například prostředky rodinného nebo správního práva.⁷

Preventivní politika - představuje zejména nerepresivní prostředky ofenzivní strategie kontroly kriminality, která spočívá ve snižování motivů a příležitostí k páčání trestných činů. Okruh subjektů preventivní politiky zahrnuje mimo orgány činné v trestním řízení (které ovšem nehrají hlavní roli), i další instituce - např. nerepresivní orgány veřejné správy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty a jednotlivé občany.⁸

1.2 Vývoj prevence

Do druhé poloviny 20. století v Evropě splývala trestní politika s politikou kriminální a v boji s kriminalitou převažovala zejména trestně právní represe. Výjimkou byl zákon Metropolitan Police Act, přijatý v roce 1828 britským parlamentem. Tento zákon vlastně odrážel názor anglické veřejnosti, spočívající v lásce ke svobodě a také neochotě vydávat peníze. Veřejnost tak odmítala přijmout policii jako nástroj represe

⁶ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 55-56.

⁷ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 55-56.

⁸ Prevence kriminality [online]. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR [cit. 2012-12-18]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

a proto londýnská policie mohla vzniknout jen tehdy, byla-li orientována na spolupráci s veřejností. Tedy přesně opačně, než se tomu stalo ve Francii v roce 1667 nebo v habsburské monarchii v roce 1754. Prevence kriminality pak byla v práci Metropolitní policie shledávána jako nedílná součást policejní práce. Zde je úryvek z Metropolitan Police Act: „*Musí býti rozuměno, a to od samého počátku, že hlavním cílem, kterého má být dosaženo, je zabránit kriminalitě. Tomuto velkému a věčnému úsilí policie je vše podřízeno. Bezpečnost osob a majetku, ochrana veřejného pořádku a všechny ostatní cíle, pro které byla policie zřízena, budou takto mnohem účinnější než při zjištění a potrestání pachatele poté, co byl úspěšný v páchání trestného činu*“.⁹

Tento dokument tedy říká všem policistům, aby při své práci preventivně působili svou činností a přítomností v ulicích na snižování výskytu kriminality. Nepřítomnost kriminality v dané části města je pak nepřímým důkazem toho, že policejní práce v této lokalitě je vykonávána správně.

Ve prospěch kriminální prevence se situace začala nejdříve měnit v západní Evropě a až poté ve středoevropských a východoevropských státech. Tato snaha o preventivní účinky represí je označována jako prevence kriminality v širším smyslu (také tradičním), přičemž v této koncepci by neměla mít trestní justice pouze represivní charakter, ale měla by na pachatele též působit preventivně a to například adekvátním průběhem trestního řízení. Prevencí kriminality v užším smyslu, která je historicky mladší, rozumíme nejrozumnější preventivní (nerepresivní) aktivity, které působí na potencionální pachatele a oběti, oslabují kriminogenní faktory a snižuje podněty k páchání trestných činů. Tyto aktivity zahrnují činnost sociální, ekonomickou, školskou, zdravotnickou a jsou zaměřeny nejen na prevenci trestné činnosti, ale i na širokou škálu sociálně – patologických jevů.¹⁰

Aby byla prevence kriminality úspěšná, je zapotřebí její včasné a dlouhodobé působení na jedince. Toto působení, které je potřeba spatřovat jako neodkladný proces, by mělo začít již od nejútlejšího věku jedince.

- Věk do 3 let dítěte je důležitý pro vývoj sebedůvěry a vlastní identity, která se tvoří v bezpečném a láskyplném převážně rodinném prostředí.
- Ve věku od 3 do 6 let dítě vnímá chování nejbližších jako největší vzor a proto je příkladné chování na místě. Na dítě nejvíce působí rodina

⁹ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 56.

¹⁰ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 56-57.

a mateřská škola. Od tohoto období je možné dítě upozorňovat na negativní jevy jako kouření, alkohol, léky, závadné jednání.

- Ve věku do 12 let je položen základ pro vnímání. Je to období vytváření a rozvoje sociálních vztahů k rodičům, vrstevníkům a starším lidem. Největší vliv má rodina a základní škola.
- Období do 18 let je jedno z nejsložitějších a nejrozporuplnějších období v životě člověka. Je to období vzdoru, revolty, hledání smyslu života spojené s ohrožením šikanou, extremismem a návykovými látkami. Na dospívajícího jedince stále nejvíce působí rodina, dále základní a střední škola, kamarádi.
- Období do 21 let vyznačující se fyzickou a mentální vyspělostí, která však mnohdy nekoresponduje s psychologickou zralostí. Mladí dospělí hledají správnou cestu, která může vést ke kriminálním deliktům, jako například agresivní jednání fanoušků, experimenty a delikvence spojená s drogami. Vliv mají kamarádi, parta, rodina, vysoká škola či zaměstnání.¹¹

1.3 Členění prevence

V současné době programy prevence kriminality probíhají na různých úrovních a jsou určené různým cílovým skupinám. Nejrozšířenější je členění vycházející z modelu medicíny a to podle adresátů prevence na prevenci primární, sekundární, terciální. Krom členění dle adresátů, existuje další členění, které přidali kriminologové Van Dijk a de Ward (1991). Toto členění rozlišuje, zda je prevence kriminality zaměřena na pachatele, situace nebo oběti. Jedná se o prevenci: sociální, situační, viktimní. Neboli prevenci toho, jak se nestát obětí trestného činu. Obě tyto typologie se vzájemně prolínají a doplňují.¹² Prevence, její druhy a fáze, tak jak bylo uvedeno, se dále doplňují a vytvářejí tak ucelený a navzájem propojený systém. Pro lepší pochopení a názornost níže uvádím tabulku, ve které jsou popsány jednotlivé fáze prevence, její zaměření na konkrétních úrovních a také subjekty, které se na daném druhu prevence podílejí.

¹¹ ZOUBKOVÁ, I.: *Kontrola kriminality mládeže*, 2002, s. 119.

¹² ZOUBKOVÁ, I.: *Kontrola kriminality mládeže*, 2002, s. 59-60.

Tabulka 1: Klasifikace strategie a opatření prevence kriminality

PREVENCE	PRIMÁRNÍ Zaměřena na celou populaci	SEKUNDÁRNÍ Zaměřena na rizikové skupiny	TERCIÁLNÍ Zaměřena na osoby, které se již kriminálních činů dopustily
SOCIÁLNÍ Orientována na společenské faktory SUBJEKTY	Opatření směřující k podpoře hodnotového systému odmítajícího nezákonná jednání MŠMT, MPSV, MZ, MS, rodina obce	Opatření zaměřená na konkrétní druhy rizikových skupin (dle věku, míry a druhu ohrožení, teritoria apod.) MPSV, MŠMT, MZ, obce	Opatření výchovná, trestní, ochranná a resocializační MS, MŠMT, MPSV, MZ, obce
SITUAČNÍ Orientována na omezování kriminogenních situací a na zvýšení pravděpodobnosti odhalení pachatele SUBJEKTY	Informování o obraně proti kriminalitě MV, občané, obce	Opatření: organizační (častější výskyt policistů v ulicích), technická (monitorování a ochrana objektů), ekonomická (snížení daní výrobcům bezpečnostního zařízení a bezpečnostním službám. Snížení pojistného u dobře zabezpečených objektů) MV, občané, obce	Zvyšování objasňenosti trestných činů a zhoršení podmínek pro páčání konkrétní kriminality, příp. ve vymezených teritoriích MV, občané, obce
VIKTIMNOSTI Orientována na bezpečné jednání SUBJEKTY	Informování o nejčastěji se vyskytujících druzích kriminality a o správném chování v případě ohrožení trestným činem MV, MŠMT, MZ, občané, obce	Informování o možnostech ochrany proti nejčastěji se vyskytujícím se druhům kriminality MV, MŠMT, MZ, občané, obce	Psychologická, zdravotní, právní pomoc, poradenství a odškodňování obětí MZ, MPSV, MS, MV

Zdroj: převzato a upraveno dle: GRAHAM, J.; BENETT. T. in MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.¹³

¹³ GRAHAM, J.; BENETT. T.: *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*, 1996, s. 10-11 in MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 76.

1.3.1 Primární prevence

Primární prevence se zaměřuje na nejširší veřejnost a tak pozitivně ovlivňuje děti od nejnižšího věku, přes mladé dospělé, až po dospělé. Z hlediska kriminality se nejedná o cílovou skupinu, která není delikventní ani neexistuje obecné riziko, že se delikventní stane. Primární prevence se snaží ovlivňovat hodnotovou orientaci adresátů a zabránit riziku výskytu delikventního jednání. Zahrnuje nejrůznější aktivity výchovného, vzdělávacího a osvětového charakteru vedoucí například k pozitivnímu využití volného času (např. budování hřišť na sídlištích, různých sportovních a jiných kroužků).¹⁴

Primární prevence je zaměřena, ve formě preventivních informací a osvěty, na všechny občany. V oblasti primární prevence je při působení na jedince velmi důležitá a de facto nezastupitelná role rodičů. Současně s nimi na jedince preventivně působí i ostatní členové široké rodiny. V této oblasti rovněž aktivně působí školská zařízení a organizace zajišťující volnočasové aktivity.

1.3.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence kriminality již přesunuje svoji pozornost od široké veřejnosti na rizikové skupiny, u nichž existuje pravděpodobnost, že se v budoucnosti stanou pachateli trestných činů nebo také jejich oběťmi. Jedná se o lidi ohrožené sociálně patologickými jevy, jako je například závislost (drogová, alkoholová, gamblerství), ale také záškoláctvím, vandalismem, nezaměstnaností, rasovými konflikty, extremismem. Sekundární prevence zasahuje opět do sféry volného času rizikových jedinců a do sféry rizikových sociálních vztahů, ve kterých ohrožení jedinci žijí. Při zjišťování problémových situací má své nezastupitelné místo škola.¹⁵

Sekundární prevence se rovněž zaměřuje na příčiny vzniku popsanych kriminogenních situací, které souvisí s dlouhodobou nezaměstnaností v regionech nebo se sociální chudobou určitých společenských vrstev.

1.3.3 Terciální prevence

Terciální prevence kriminality, je zaměřena na jedince, kteří se již dopustili v minulosti kriminální činnosti a proto je jejím cílem předcházet kriminální recidivě. Usiluje o snížení recidivy kriminality i sociálně negativního jednání (šikana, záškoláctví),

¹⁴ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 76.

¹⁵ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 76.

rozvíjení předchozích intervencí a resocializaci kriminálně narušeného jedince. Tato resocializace spočívá v motivaci pro vzdělání, sociální poradenství, pomoc při získávání pracovního uplatnění a bydlení.¹⁶

Terciální prevence není zaměřena pouze na kriminální jedince, ale směřuje rovněž do sociálního prostředí, ve kterém jsou vhodné podmínky pro rozkvět kriminálního jednání.

1.3.4 Sociální prevence

Sociální prevence se zaměřuje na osobu pachatele (i potencionálního) a také na nepříznivé životní (společenské, ekonomické) podmínky, které mohou být chápány jako příčina páchaní trestné činnosti. Speciálně se sociální prevence zaměřuje na problematiku socializace a sociální integrace a spadá do ní i prevence závislostí. Sociální prevence je klíčovou oblastí prevence při řešení romské problematiky. Je třeba uvést, že efektivita sociální prevence je obtížně měřitelná.¹⁷ Sociální prevence se tedy svými aktivitami (projekty, činností, programy) zaměřuje na odstranění nepříznivých podmínek v cílových skupinách. Tohoto dosahuje i přímou prací v prostředí, ze kterého se pachatelé generují.

V oblasti sociální prevence Městská policie Jindřichův Hradec provádí několik typů preventivních besed či přednášek. Tyto besedy byly realizovány ve vybraných školských a sociálních zařízeních. Témata besed jsou přizpůsobena konkrétním věkovým skupinám. Obsahově jsou zaměřena na bezpečné chování doma i venku, nebezpečné situace, bezpečné chování v silničním provozu a dopravní výchovu. Ve druhé fázi jsou zmíněna rizika spojená s užíváním tabáku, alkoholu, drog, důsledky trestné činnosti, ale i agrese a šikana. I přes tuto snahu se však strážníci této oblasti, zejména s přihlédnutím k početnímu stavu, věnují spíše okrajově. Tato skutečnost je podnětem k zamyšlení, jakým směrem sociální prevenci do budoucna zaměřit.

1.3.5 Situační prevence

Situační prevence je zaměřena na samotnou kriminalitu a je chápána tak, že určité typy kriminality jsou páchany na specifických místech a za specifických podmínek, jsou tedy produktem příležitosti a motivace pachatele. Podstatou situační

¹⁶ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 76.

¹⁷ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 77.

prevence je užití takových ochranných opatření, které zvýší námahu a riziko spojené se spácháním trestné činnosti a tím minimalizovat vznik těchto kriminogenních podmínek. Tato prevence je nejefektivnější v případě majetkové kriminality (např. krádeže vloupáním, krádeže motorových vozidel), ale i v podmínkách mimořádných událostí (zejména krádeže, které mohou přerůst v rabování). Její efekt je na rozdíl od sociální prevence poměrně snadno měřitelný.¹⁸ Situační prevence rovněž napomáhá ke snižování prospěchu a zisku z trestné činnosti a dále přispívá k vyšší pravděpodobnosti zjištění pachatele takovéto trestné činnosti.

Na situační prevenci se Městská policie Jindřichův Hradec podílí provozováním městského kamerového a dohlížecího systému. Ze strany městské policie vyšly konkrétní návrhy týkající se míst, která by měla být pod dohledem kamer. Po vybudování pak následovaly návrhy na rozšíření systému a nákup mobilních kamer. Dále se podařilo realizovat návrh, týkající se instalace bezpečnostních stojanů na jízdní kola. Mezi další aktivity patří podněty na osvětlení rizikových míst a pořízení pultu centralizované ochrany. V oblasti situační prevence strážníci nejvíce přispívají svojí každodenní přítomností v ulicích města, kontrolou rizikových míst a dozorem na přechodech pro chodce v blízkosti školských zařízení.

1.3.6 Viktimní prevence

Prevence viktimnosti se zaměřuje na podporu bezpečného chování a předcházení rizika, že se občan stane obětí trestného činu. Pojem viktimologie vychází z angličtiny, kde slovo „victim“ znamená oběť. V praxi používá metody sociální i situační prevence. Jde především o zdravotní, psychologické, právní a technické poradenství, které může být skupinové nebo individuální. Toto poradenství je orientované na zvyšování psychické připravenosti a odolnosti občanů.¹⁹

Občané a cílové skupiny mohou být o těchto možnostech ochrany informováni nejrůznějšími způsoby, nejčastěji prostřednictvím médií, formou besed nebo odborným poradenstvím.

¹⁸ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 77.

¹⁹ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 79.

2 Systém prevence kriminality v ČR

Události roku 1989 přinesly do naší společnosti nejen demokracii, ale také podstatné společenské změny spojené s výrazným nárůstem počtu spáchaných trestných činů a kriminality obecně. Tuto skutečnost si uvědomila i Vláda České republiky a v roce 1993 se usnesla na potřebě vypracovat Program sociální prevence a prevence kriminality. S tímto krokem bylo spojeno i vytvoření Republikového výboru pro prevenci kriminality v témže roce. Následně byl v roce 1994 schválen Program sociální prevence a prevence kriminality a o 2 roky později byly poprvé ze státního rozpočtu uvolněny finanční prostředky na realizaci tohoto programu. Toto byly první kroky státu na nelehké cestě prevence.

V České republice je současný systém prevence kriminality postaven na pěti subjektech, které můžeme také nazývat jako pilíře prevence. První pilíř je tvořen ústředními orgány státní správy, které vytvářejí rezortní programy prevence kriminality. Druhým pilířem jsou samosprávné orgány měst a obcí, které mají své preventivní programy. Třetím pilířem jsou programy nevládních institucí, jako např. různá zájmová a občanská sdružení, politická sdružení občanů, církve, nadace a masmédia. Čtvrtý pilíř představují bezpečnostní složky (zejména policie, městská policie) a jejich preventivní programy. Pátý pilíř zastupují preventivní aktivity podnikatelských subjektů. Nezastupitelné místo zde mají soukromé bezpečnostní služby, které preventivně působí při ochraně života a majetku. Spadají sem např. detektivní, pátrací služby a hlídací či ochranné služby. Tyto bezpečnostní služby si může každý, dle vlastní potřeby, smluvně zajistit.²⁰

Preventivní systémy lze od sebe odlišit zejména způsobem koordinace prevence a podle koordinujících subjektů. V Evropě existuje na základě doporučení OSN a Rady Evropy koordinace preventivních činností v celostátním rozsahu, která je svěřena mezirezortnímu orgánu přiřazenému k vládě (britský model) nebo orgánu působícímu při ústředním úřadu (francouzský model). V České republice má systém prevence kriminality (od roku 1994) nejbližší k britskému modelu. Nicméně oba tyto systémy mají několik společných rysů:

- těžiště prevence kriminality leží hlavně na místní úrovni, přičemž se tento systém snaží zapojit do preventivních aktivit maximální počet

²⁰ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 83-85.

nejrůznějších subjektů – od státní správy, přes samosprávu, policii až po nevládní subjekty,

- zřízení centrálních útvarů při ministerstvu vnitra, pověřených formulací a realizací preventivní politiky,
- na prevenci kriminality se značná část finančních prostředků určených na prevenci kriminality poskytuje ze státního rozpočtu.

Do preventivních programů ve Velké Británii, je však oproti systému prevence kriminality v České republice, zapojeno více nestátních a soukromých subjektů. Rovněž britská policie se na preventivních programech podílí výrazněji, než policie v České republice. Přesto lze konstatovat, že v České republice existuje komplexní systém prevence kriminality a to i přesto, že zapojení jednotlivých subjektů do prevence kriminality je nevyvážené.²¹ Toto je možné přičíst poměrně krátké době, po kterou je prevence kriminality v České republice efektivněji prezentována nebo také absenci prevence kriminality za minulého režimu.

Pokud chceme dosáhnout toho, aby prevence kriminality měla efektivní dopad na cílovou skupinu, je zapotřebí všestranného působení. Mám na mysli to, aby se na prevenci podílela nejen široká rodina, školská zařízení, obec a policejní složky, ale aby volnočasové aktivity dětí vyplňovaly smysluplné činnosti organizované např. místními sdruženími, sportovními oddíly, zájmovými a třeba i podnikatelskými subjekty. V každém případě by měly být pro cílovou skupinu tyto činnosti přitažlivé, zajímavé a motivující. V následující části se pokusím popsat systém prevence kriminality v České republice, identifikovat klíčové subjekty a přiblížit jejich roli v systému.

V souladu s vládou schválenou Strategií prevence kriminality²² v ČR na léta 2012 až 2015 (dále jen Strategii), je prevence kriminality položena na třech úrovních:

- republikové,
- krajské,
- lokální (obecní).

Uvedené úrovně se od sebe odlišují a to zejména v jakém územním rozsahu působí, kdo prevenci realizuje a mírou kompetencí.²³ Pro úplnost dodávám, že v systému prevence

²¹ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 81. 87.

²² Usnesení č. 925 ze dne 14. prosince 2011.

²³ Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR.: *Metodika přípravy plánu prevence kriminality obce na léta 2012 – 2015*, 2011, s. 2.

kriminality v České republice se někdy uvedené úrovně nahrazují pojmy mezíresortní, resortní a místní úroveň.

2.1 Republiková úroveň

Z Usnesení Vlády České republiky č. 925/2011 vyplývá, že vláda nejen „Strategii“ schvaluje, ale rovněž ukládá členům Republikového výboru pro prevenci kriminality (dále jen Republikový výbor) a ministrům Vlády ČR, jasné úkoly. Nezajímavou informací je skutečnost, že mimo jiné ukládá ministru vnitra každoročně vyčlenit mimo prostředků určených na resortní program prevence kriminality, rovněž prostředky na systém prevence kriminality tak, aby celkem dosáhly v letech 2012 až 2015 minimálně výše 225 milionů Kč. Současně doporučuje hejtmanům, primátorům a starostům měst, aby se seznámili s obsahem Strategie a učinili kroky k zajištění realizace systému prevence kriminality na krajské a lokální úrovni.²⁴

Republikový výbor je mezíresortní, koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra, který vytváří koncepci preventivní politiky vlády České republiky na mezíresortní úrovni a dále ji konkretizuje na úrovni místní. Také schvaluje žádosti o dotace na projekty prevence kriminality předložené obcemi a také výši přiznaných finančních prostředků. *„Jako poradní orgán Republikového výboru byla zřízena Komise pro výběr projektů Městského programu prevence kriminality k poskytování dotací ze státního rozpočtu. Výsledkem mezíresortní spolupráce je vybudovaný systém prevence kriminality v České republice, který se opírá o resortní preventivní programy, programy prevence kriminality na místní úrovni, aktivity Policie ČR, nestátních neziskových organizací i podnikatelských subjektů“.*²⁵

Vedle Republikového výboru působí na republikové úrovni další subjekty. Jedním ze subjektů je Mezíresortní komise pro záležitosti romské komunity, která je poradním orgánem Vlády České republiky. Hlavním úkolem je koordinace všech otázek spojených s postavením Romů v české společnosti.²⁶ Dalším subjektem je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, která je rovněž poradním orgánem Vlády České republiky. Hlavním posláním je koordinovat všechny subjekty, které jsou zapojené do

²⁴ Usnesení č. 925 ze dne 14. prosince 2011.

²⁵ Prevence kriminality [online]. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality-37669.aspx>

²⁶ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 90.

realizace vládní protidrogové politiky.²⁷ Vedle těchto subjektů na republikové úrovni působí Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti.

2.2 Krajská úroveň

Vedoucí roli na této úrovni nese Krajský úřad daného kraje, kde je při odboru sociálních věcí a zdravotnictví zřízeno oddělení prevence a humanitních činností. Na tomto oddělení je několik pracovníků, jako například koordinátor romských poradců, školská koordinátorka prevence rizikového chování, metodik sociální prevence a manažer prevence kriminality. Toto oddělení plní řadu úkolů, z nichž vybírám ty nejpodstatnější:

- „*připravuje analýzy, koncepční materiály a strategie kraje pro oblasti primární sekundární a terciární drogové prevence, prevence sociálně patologických jevů, kriminality a dále koncepční materiály v agendě romského koordinátora, národnostních menšin,*
- *připravuje podklady, zpracovává návrhy a koordinuje realizaci jednotlivých konkrétních opatření: Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, Strategie protidrogové politiky Jihočeského kraje, Strategie integrace romských komunit v Jihočeském kraji, Strategie v oblasti znevýhodněných skupin ohrožených sociálním vyloučením Jihočeském kraji, Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje“.*²⁸

V roce 2008 byla na úrovni kraje zřízena pracovní skupina prevence kriminality a to jako poradní orgán náměstkyně hejtmána. Tuto pracovní skupinu tvoří manažer prevence kriminality, romský koordinátor, protidrogový koordinátor (pracovníci krajského úřadu), zástupci Policie ČR a dalších subjektů, jako např. obce, Probační a mediační služba. Pracovní skupina zodpovídá za zpracování koncepce prevence kriminality kraje, podílí se na realizaci stanovených opatření koncepce a také je zodpovědná za přípravu a fungování dotačního titulu. V koncepci prevence kriminality kraje jsou popsána krajská a regionální specifika v oblasti prevence kriminality.

²⁷ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, s. 89-90.

²⁸ Náplň činnosti odboru zdravotnictví a sociálních věcí v samostatné působnosti kraje [online]. Jihočeský kraj [cit. 2012-12-30]. Dostupné z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=265&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=265&par[lang]=CS)

V koncepci jsou stanoveny oblasti priorit, definována politika kraje a rovněž i role kraje v oblasti prevence kriminality na uvedené období.²⁹

V některých obcích jsou již vytvořeny pracovní skupiny, které se věnují problematice prevence kriminality na místní úrovni. Vznik těchto pracovních skupin je na úrovni kraje podporován. Jednání pracovních skupin na místní úrovni, se jako host účastní i krajský manažer prevence kriminality.³⁰

Na úrovni kraje a okresů působí Probační a mediační služba (dále jen PMS ČR), která využívá a slučuje dva nástroje, sociální práci a právo (převážně trestní). Při své činnosti využívá metodu mediace a probace. Tyto metody jsou z hlediska prevence kriminality sekundární a terciální prevencí, kdy její pracovníci přicházejí do styku s jedinci u kterých je zvýšené riziko trestné činnosti a trestnou činnost již páchajícími. Mezi další úkoly PMS ČR patří organizace a zajištění efektivního a důstojného výkonu alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.³¹ Přímo v §4 je přímo uvedeno, že se PMS ČR podílí na prevenci trestné činnosti.³²

Na krajských úrovních působí i Nadace BESIP, která byla zřízena usnesením vlády³³, přičemž zřizovatelem je Ministerstvo dopravy. BESIP provádí preventivní činnost v oblasti bezpečnosti a druhé oddělení Odboru komunikace s veřejností zajišťuje informační kampaň v oblasti bezpečnosti silničního provozu. Ve své práci se pracovníci BESIPU soustředí na preventivní aktivity formou celostátních aktivit a projektů. Zmínit lze například akce: Nemyslíš – zaplatíš, The Action, Besip team ... protože jde o život!, Bezpečná obec, Dopravní soutěž mladých cyklistů. BESIP rovněž vydává didaktické materiály pro 1. stupeň základních škol v oblasti dopravní výchovy.³⁴

²⁹ Prevence kriminality [online]. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/dotacni-system-prevencekriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

³⁰ Akční plán koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2010-2011 [online]. Jihočeský kraj [cit. 2012-12-30]. Dostupné z http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=46003...0

³¹ Poslání a cíle Probační a mediační služby České republiky [online]. Probační a mediační služba České republiky [cit. 2012-12-31]. Dostupné z <http://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>

³² Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů.

³³ Usnesení č. 834 ze dne 1. září 2004.

³⁴ Kdo jsme [online]. Nadace BESIP [cit. 2012-12-31]. Dostupné z <http://www.ibesip.cz/cz/besip/o-besip/kdo-jsme>

2.3 Lokální (obecní) úroveň

Kriminální a protiprávní jevy jsou, podle dlouhodobých studií většinou soustředěny do větších měst a městských aglomerací. V posledních letech se však stále více objevují i v malých městech či obcích, v řádech několika set obyvatel. V současné době je v systému prevence jeho těžiště zaměřeno na místní úroveň. Jedná se nejen o prevenci kriminality, ale také o prevenci zneužívání návykových látek. Soustředění na místní úroveň je logické, neboť právě obce jsou schopny nejefektivněji řešit problémy na svém území. Na kriminalitu mládeže pak mohou reagovat a přijímat různá preventivní opatření obecní zastupitelstva a to obecně závaznými vyhláškami. Tímto způsobem lze na stanovených místech či v určeném čase omezit nebo zcela zakázat takové činnosti, které se mohou podílet na nárůstu kriminality.

V případě, že obec na svém území zjistí určitý problém či riziko z oblasti veřejného pořádku, postupuje při jejich řešení za pomoci nástrojů, které jí umožňuje právní řád České republiky. Při tomto využívá aparátu vlastního úřadu, obecní policie, spolupracuje s místně příslušnými útvary Policie ČR, orgány justice a dalšími subjekty veřejné správy, jako např. hasičský záchranný sbor, hygienická stanice, popř. neziskovým sektorem a občany obce. Rozhodne-li se obec při řešení daných problémů využít projekty prevence kriminality, které jsou spojeny s následnou žádostí o poskytnutí finančních prostředků, je toto rozhodnutí obce spojeno s dodržáním několika standardních postupů. Základním předpokladem pro předložení žádosti o státní účelovou dotaci je skutečnost, že obec má vypracovaný plán prevence kriminality obce. Tento plán musí obsahovat komplexní řešení vytipovaného problému a nemůže být tedy jen jednorázovým opatřením. Při splnění tohoto předpokladu si obec vytvoří program, na který může předložit žádost o státní účelovou dotaci, a to za těchto podmínek:

- zpracování vlastního Plánu prevence kriminality obce (nejméně dvouletého),
- určení osoby v rámci obecního úřadu odpovědnou za řešení problematiky prevence kriminality (manažer prevence kriminality) a ustanovení pracovní skupiny pro prevenci kriminality,
- součástí předkládaného plánu musí být stanovisko místně příslušného útvaru Policie ČR o stavu kriminality v obci,

- schválení předkládaného plánu obecní radou nebo obecním zastupitelstvem.³⁵

Podstatou prevence kriminality na místní úrovni je ideální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby a možnosti. Nejúčinnějšími programy prevence kriminality na místní úrovni jsou ty programy, které vycházejí z místní znalosti dané problematiky. Velmi dobrou místní znalost mají terénní sociální pracovníci, policisté a strážníci obecních policií. Osobně bych preventivní programy více zaměřil na záškoláctví, šikanu, agresivitu, vandalismus, zneužívání legálních i nelegálních návykových látek, rasismus a xenofobii, rizikové sexuální chování, patologické hráčství (i v souvislosti s počítačovými hrami), týrání a zneužívání dětí.

V souvislosti s tímto je na místě zmínit významné subjekty, které působí na úrovni obce. Jedním z nich je Orgán sociálně – právní ochrany dětí (dále jen OSPOD), jehož hlavní rolí, je role kontrolní, což v praxi může znamenat jakousi potencionální hrozbu pro „problematické“ rodiny. V oblasti prevence kriminality však zastává významnou pozici, protože má pravomoc zasáhnout do selhávajících rodin a případně odebrat dítě z prostředí, kde mu není poskytováno to, co potřebuje ke svému vývoji. Tento nástroj může pomoci předejít tomu, aby dítě vstoupilo na kriminální cestu.³⁶

Na území některých obcí (rozlohou větších či s vyšší mírou kriminality) fungují bezplatná volnočasová zařízení pro mládež. Jedná se o ambulantní služby, kdy jsou tato zařízení určena rizikovým, neorganizovaným dětem a mládeži, kteří jsou přímo či nepřímo ohroženi sociálně - patologickými jevy nebo jim hrozí sociální vyloučení. Prvotním cílem je snížit sociální rizika související s jejich způsobem života. Dalším cílem je poskytnout jim služby obsahující vzdělávací a výchovné činnosti tak, aby mohli úspěšně řešit svoji nepříznivou situaci.³⁷

Opomenout nelze skutečnost, že řada obcí zřídila obecní policii, která se jednak svou přítomností v ulicích, ale také preventivními aktivitami ve školských zařízeních, významně podílí na prevenci kriminality. Činnost obecní policie na poli prevence je významná a proto její roli více popisují dále. Obce mají další možnosti, jako například

³⁵ Metodika přípravy plán prevence kriminality obce na léta 2012-2015 [online]. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/program-prevence-kriminality-na-rok-2012.aspx>

³⁶ Sociálně-právní ochrana dětí - obecný úvod [online]. Informační portál pro orgány sociálně-právní ochrany dětí [cit. 2012-12-18]. Dostupné z <http://www.ospod.cz/informace/obecne/>

³⁷ Sociální služby - způsoby pomoci [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2012-12-18]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/9>

zřízení komise pro prevenci kriminality při svém zastupitelstvu, popř. zřízení pozice metodika prevence kriminality nebo romského koordinátora. Klíčovou činností v oblasti prevence kriminality však zůstává součinnost státní a místní úrovně prevence.

2.4 Policie ČR a Obecní policie a jejich role v prevenci kriminality

Mezi základní funkce Policie České republiky a Obecní policie patří funkce ochranná a represivní, ale rovněž sem lze zahrnout i funkci preventivní. Zákon o Policii České republiky sice preventivní funkci neuvádí, pouze v § 17 zmiňuje spolupráci s právníky a fyzickými osobami vykonávajícími činnost v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů.³⁸ U Policie ČR jsou ustanoveny Preventivně informační skupiny, které působí v oblasti informační, poradenské, prezentační, analytické a dokumentační a zajišťují tak zejména úkoly ve styku s medií a s veřejností. Od roku 1998 pracují na krajských úrovních policie krajsští koordinátoři preventivních činností, kteří vypracovávají metodiky prevence pro podřízené útvary a koordinují preventivní aktivity na okresní úrovni.³⁹

Činnost Policie ČR v oblasti prevence kriminality představuje zejména informační a vzdělávací aktivity ve vztahu k občanům, která probíhá ve spolupráci s veřejnými orgány. Preventivní činnost policie lze rovněž spatřovat v možnosti upozorňovat fyzické a právnické osoby na skutečnosti, které by mohly vést k ohrožení bezpečnosti osob či jejich majetku.

Obecní policie, jako jeden z novějších prvků rozvoje prevence na místní úrovni, je zřizována obcemi a zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku. Stejně jako policisté, mohou i strážníci upozorňovat fyzické a právnické osoby na zjištěné nedostatky, týkající se ochrany zdraví či majetku.⁴⁰ V oblasti prevence kriminality má obecní policie dle § 2 stanoveno, že při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku mimo jiné přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku a také se podílí na prevenci kriminality v obci.⁴¹

Obecní policie má tedy v zákoně přímo zanesenou činnost, týkající se prevence kriminality. Proto zejména ve větších městech existují u obecní policie preventivní skupiny, kdy strážníci zařazení do této skupiny provádějí preventivní aktivity různého

³⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, 84.

⁴⁰ MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologie a prevence kriminality*, 2004, 84-85.

⁴¹ Zákon č. 553/1991 Sb., Zákon o Obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

charakteru. Při této činnosti obecní policie úzce spolupracuje s Policií ČR a mnohdy se vzájemně doplňují.

2.5 Preventivní činnost Policie ČR

Policie ČR se v současné době, ale i v minulých letech, podílí na několika projektech preventivního charakteru, které probíhají dlouhodobě a na území celé České republiky. Některé projekty byly krátkodobé, ale jiné se zejména svým pojetím, zapsaly do podvědomí adresátů prevence, a proto probíhají již několikátým rokem. Ty nejznámější z nich uvádím níže.

2.5.1 Projekty roku 2010

Projekt "Bezpečný internet.cz" poukazuje na nástrahy internetu a doporučuje způsoby jak se těmto rizikům bránit. Zejména pro děti je internet velkým lákadlem, spatřují v něm „studnici vědomostí“ a neuvědomují si, jaká rizika na ně číhají. Na internetu existuje v současné době spousta informací týkající se rizik při používání internetu, ale děti těmto informacím o internetové bezpečnosti bohužel nevěnují dostatečnou pozornost. Cílem projektu "Bezpečný internet.cz" je oslovit pokud možno co nejvíce uživatelů internetu a těm pak pomoci si vytvořit správné návyky internetové bezpečnosti a na názorných příkladech také upozornit na možná rizika.⁴²

Internet se stal v posledních letech pomocníkem, ale také nástrojem nejrozumnějších pochybných individuů. Zejména děti nedokážou rozeznat nebezpečnou komunikaci, kybergrooming, kyberšikanu, hoax či počátek sexuálního zneužívání. Z tohoto důvodu je podle mě poučení dítěte o internetových rizicích jednou za rok v rámci preventivní přednášky, zcela nedostatečné.

Projekt „Nevíte, kdo vám volá? Zavěste!“ Lidé jsou důvěřiví, a proto jsou stále častěji obětmi podvodníků, kteří se je snaží kontaktovat pomocí zdánlivě nevinných telefonátů. Tato kampaň se snaží upozornit rizikové skupiny obyvatel na rizika spojená s telefonáty od neznámých osob. Současně popisuje způsoby jednání pachatelů, kteří se

⁴² Bezpečný internet.cz [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/bezpecny-internet-cz-452561.aspx>

pokouší podvést své oběti a radí, jak se těmto podvodům bránit. V projektu je přímo řečeno: Mějte na paměti, že ostražitostí chráníte svůj majetek a zejména své bezpečí.⁴³

V roce 2012 popsané podvodné jednání, získává opět na aktuálnosti, neboť praktiky podvodníků jsou více a více promyšlené. Objevují se nejrůznější (až neuvěřitelné) výmluvy a argumenty, kterým podvedená osoba uvěří a následně se stává obětí podvodníka.

2.5.2 Projekty roky 2011

Projekt „Bezpečná domácnost“ sděluje, že právě senioři jsou jednou z nejvíce ohrožených skupin obyvatel. Příčinou může být zpomalené rozhodování, snížené sebevědomí a touha po kontaktu s druhou osobou nebo jen čistá potřeba si popovídat. Takový senior se pak stává snadnou obětí majetkové nebo násilné kriminality. V tomto projektu, jsou poutavou formou a za použití demonstračního videa prezentovány nebezpečné situace, do kterých se senioři mohou dostat. Účastníci projektu bývají doslova zaskočení realitou situace.⁴⁴

Smysluplnost tohoto projektu ocení nejen senioři, ale rovněž každý občan, který má ve svém nejbližším rodinném okolí osobu – seniora. Proto je velká škoda, že tento program dále nepokračuje. Ojedinele se vyskytnou preventivní přednášky v domovech seniorů či pečovatelských domech. V domově seniorů v Jindřichově Hradci například podobnou nabídku v roce 2012 nedostali žádnou. Přednáška by mohla být zaměřena nejen na možnost podvodu či zneužití, ale také na obezřetnost při telefonování či volných vycházkách.

Informační kampaň „Obezřetnost se vyplatí“ je zaměřená na kapesní krádeže. Důvod je velmi jednoduchý – ke krádežím dochází každodenně a to zejména v místech, kde je vyšší koncentrace osob. Jedná se o nákupní centra, nádraží a cestu v dopravních prostředcích. Cílem preventivní kampaně je, aby si lidé uvědomili každodenní riziko a naučili se více chránit svůj majetek.⁴⁵

⁴³ Nevíte, kdo vám volá? Zavěste! [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-nevite-kdo-vam-vola-zaveste.aspx>

⁴⁴ Bezpečná domácnost [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/bezpecna-domacnost-ii.aspx>

⁴⁵ Obezřetnost se vyplatí [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/obezretnost-se-vyplati.aspx>

Tento projekt pravda sice probíhal v roce 2011, nicméně jeho myšlenka byla znovu uvedena v praxi v době předvánočního shonu 2012. V období prosince 2012 prováděli příslušníci Policie ČR preventivní akce v obchodních domech na území města Jindřichův Hradec. Policisté zde v rámci této akce upozorňovali zákazníky na kapesní krádeže a předávali jim informační letáky.

Projekt „Rok zabezpečení vozidel“ má heslo: „Prevence znamená bezpečí! Zabezpečte si své auto!“ a jeho cílem je varování před rizikem odcizení a finanční ztráty vyplývající z nezabezpečeného majetku proti krádežím. V rámci projektu se také zvyšovalo povědomí občanů o způsobech zabezpečení motorových vozidel proti krádeži. Projekt měl napomoci snížit počet krádeží motorových vozidel a také ovlivnit snížení škodného průběhu pojistitelů.⁴⁶

Myšlenka tohoto projektu byla „oprášena“ v roce 2012, kdy v průběhu měsíce prosince prováděli příslušníci Policie ČR preventivní akce na parkovišti u obchodního domu KAUF LAND Jindřichův Hradec. Policisté zde v rámci této akce prováděli kontrolu zaparkovaných vozidel a zjišťovali, zda jsou cenné předměty ve vozidle uloženy viditelně či nikoliv. Na zjištěné nedostatky následně osobně nebo vzkazem za stěrač upozorňovali neopatrné majitele.

2.5.3 Projekty roku 2012

Snad nejznámější preventivní projekt „Ajaxův zápisník“, je projekt který probíhal u žáků druhých tříd základních škol a jeho cílem je zvyšovat právní vědomí dětí. Průvodce projektem dělá dětem policejní pes Ajax a učí je předcházet různým sociálně patologickým jevům, jako např. šikaně, konzumaci alkoholu, nealkoholovým drogám, hazardním hrám apod. Rovněž seznamuje děti s každodenními záležitostmi jako např. pohyb v silničním provozu, bezpečná cesta do školy a vlastní bezpečnost. Žáci při projektu dostávají zápisník, se kterým pracují celý školní rok za pomoci učitelů a rodičů. Policisté na konci školního roku připraví pro děti různé testy a přitom zjišťují, co se děti naučili.⁴⁷

⁴⁶ Rok zabezpečení vozidel [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-rok-zabezpeceni-vozidel.aspx>

⁴⁷ Ajaxův zápisník [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/ajaxuv-zapisnik-328720.aspx>

Projekt probíhá již několikátým rokem a v posledních letech ho znají všechny děti 2. tříd. Zápisník je zdařile sestavený, obsahově zajímavý a pro děti velmi poutavě pojatý. I já tento zápisník osobně znám a to z pozice rodiče. Oceňuji jeho obsah, nicméně si musím trochu postěžovat, neboť pracovat na vyplňování zápisníku musí s dítětem zejména jeho rodiče. Policistka do třídy přišla na začátku školního roku, kdy rozdala zápisníky a pak až na konci školního roku, kdy vyhodnotila nejlépe vyplněný zápisník. Dobrý nápad, ale jeho provedení trochu nešťastné. Zejména hledání policisty v ulicích, zjišťování jeho jména, hodnosti a složky, u které je zařazen, je poměrně obtížné.

Projekt „Senioři sobě“ se zaměřuje na seniory a to v souvislosti s majetkovou trestnou činností. To, že senioři patří k jedné z nejvíce ohrožených skupin osob, jsem již zmiňoval. Proto i v roce 2012 byl realizován projekt zaměřený nejen na seniory, ale rovněž na osoby se zdravotním handicapem, osoby žijící osamoceně, kteří se často stávají obětí podvodníků. Podvodníci se za použití nejrůznějších záminek, jako např. přivolání lékaře, nevolnosti, dostávají do jejich blízkosti a mnohdy i přímo do jejich obydlí. Následným podvodným jednáním či krádeží pak tyto osoby připraví o finanční prostředky, občas doprovázené fyzickým napadením.⁴⁸

Projekt, jehož cílovou skupinou jsou senioři, je jakýmsi pokračováním projektu z předchozího roku, který byl rovněž zaměřen na tuto věkovou skupinu. Opětovné zaměření prevence na seniory vyžaduje současná situace ve společnosti. Proto tyto projekty vítám a schvaluji. Smutná je ale skutečnost, kterou jsem již zmiňoval, že Dům seniorů v Jindřichově Hradci v roce 2012 obdobnou nabídku neobdržel.

Projekt „Zebra se za tebe nerozhledne!“ je zaměřený na chodce a ostatní účastníky silničního provozu, přičemž probíhá dvakrát ročně. Jedná se o týdenní akci, která probíhá na celém území České republiky, vždy na začátku a na konci školního roku. Cílem projektu je preventivně působit na účastníky silničního provozu, připomínat dodržování pravidel bezpečného přecházení vozovky a odbourávat mýty o absolutní přednosti chodců.⁴⁹

⁴⁸ Senioři sobě [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/seniori-sobe-627170.aspx>

⁴⁹ Zebra se za tebe nerozhledne! [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>

Zebra je mediálně rozšířená celorepubliková akce, při které děti na přechodech získávají drobné dárky a odnášejí si cenné informace a dojmy. Opět mám k tomuto projektu podstatnou výtku, která se týká jeho rozsahu. Skutečnost, že se policisté na dva týdny za rok postaví do blízkosti přechodu pro chodce, za přítomnosti televizní kamery, mě jako rodiče vůbec neuklidňuje. Například strážníci Městské policie Jindřichův Hradec docházejí na přechody pro chodce u základních škol několikrát týdně a to vždy v době 7.30 – 8.00 hodin. S vědomím tohoto jsem pak jako rodič, již klidnější.

Projekt s názvem „Preventivně informační filmy“, využívá informačního filmu „Nechte mě bejt!“ a pomáhá zvyšovat právní vědomí žáků základních škol. Tento videofilm obsahuje čtyři krátké příběhy, které vycházejí ze skutečných událostí. Dva příběhy jsou na téma: kontakt s cizí nebezpečnou osobou. Další příběh se týká problému šikanování a poslední příběh je věnovaný nebezpečí nálezu a manipulace s výbušninou. Konec každého příběhu je zakončen filmovou montáží s ilustračními fotkami, jak podobný příběh skončil.⁵⁰

Forma tohoto projektu mě velmi zaujala a připomněla mi podobnou akci, která v Jindřichově Hradci probíhala v letech 2007 – 2009. Jednalo se o projekt „Cesta mezi paragrafy“, kde byl rovněž promítán film obsahující různé problematické situace. Proto se domnívám, že i výše uvedené informační filmy měly u dětí a mládeže úspěch. Rovněž ilustrační foto, které dokáže díky své otřesnosti zůstat v paměti déle, než pouhé mluvené slovo.

3 Systém prevence kriminality v Jindřichově Hradci

Organizací a institucí, které v Jindřichově Hradci poskytují preventivní programy nebo opatření je poměrně široké spektrum. Smyslem jejich činnosti je prevence sociálně patologických jevů nebo kriminality samotné. Tyto organizace se, každá svým způsobem, snaží oslovit cílové skupiny či jednotlivce a nenásilnou formou je seznamovat s možnými riziky. Cílovou skupinou jsou především děti v mateřských, základních a středních školách, handicapovaní občané a senioři. Níže uvádím výčet organizací a institucí zabývajících se poskytováním preventivních programů nebo opatření pro popsané cílové skupiny v Jindřichově Hradci.

⁵⁰ Nechte mě bejt! Preventivně informační film [online]. Policie České republiky [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-nechte-me-bejt.aspx>

1. Městský úřad Jindřichův Hradec:

- pořádání osvětové akce POMOZ POMOCI!, zaměřené na bezpečnost dětí a mládeže v různých situacích, které běžný život může přinést a ve kterých je nutno věnovat zvýšenou pozornost prevenci. Akce je spojená s prezentací činnosti Českého červeného kříže, Hasičského záchranného sboru ČR, Policie ČR, Armády ČR, Městské policie, Zdravotnické záchranné služby, Domu dětí a mládeže, atd.,
- spolupořádání dopravní soutěže Mladých cyklistů a to ve spolupráci s BESIP, Policií ČR, Městskou policií a Automotoklubem,
- pořádání letního tábora se zaměřením na výchovné činnosti, pro děti ze sociálně slabých rodin a děti ohrožené,
- pořádání školní ligy ve futsalu pro žáky 6. a 7. tříd základních škol,
- pořádání školní ligy ve vybíjené pro žáky 4. a 5. tříd základních škol,
- pořádání atletického trojboje pro žáky 3. - 5. tříd základních škol,
- pořádání turnaje ve streetballu pro žáky 8. a 9. tříd základních škol,
- pořádání výtvarné soutěže pro žáky základních škol,
- provozování azylového Domova pro matky s dětmi,
- vybudování městského kamerového a dohlížecího systému ve městě,
- v rámci prevence kriminality instalace bezpečnostních uzamykatelných stojanů na jízdní kola.

2. Policie ČR Jindřichův Hradec:

- pořádání preventivní akce Zebra se za tebe nerozhlédne!,
- realizace projektu Ajaxův zápisník pro žáky 2. tříd základních škol,
- účast na dopravní soutěži Mladých cyklistů,
- účast na akci POMOZ POMOCI!,
- pořádání besed v mateřských, základních školách,
- pořádání přednášek pro seniory,
- prezentace činnosti policie na letních táborech,
- preventivní kontroly odlehlých chat a chalup,
- preventivní akce týkající se vloupání do vozidel u nákupních center.

3. Městská policie Jindřichův Hradec:

- dohled u přechodů pro chodce v blízkosti školských zařízení,

- besedy v mateřských, základních a středních školách,
- přednášky v sociálních zařízeních a ostatních organizacích,
- účast na dopravní soutěži Mladých cyklistů,
- účast na akci POMOZ POMOCI!,
- pravidelné cyklohlídky v okrajových částech města,
- preventivní pěší hlídky v parcích a na sídlištích,
- sběr nebezpečných injekčních jehel a stříkaček,
- obsluha městského kamerového a dohlížecího systému.

4. Probační a mediační služba České republiky, středisko Jindřichův Hradec:

- poskytuje právní a dluhové poradenství,
- provádí sociální práci s osobami po návratu z výkonu trestu,
- provádí sociální práci s drogově závislými,
- realizuje probační program PRÁVO NA KAŽDÝ DEN pro děti a mládež,
- spoluúčastní se projektu ROMSKÝ MENTOR.

5. Sdružení META Jindřichův Hradec:

- provozuje P. Centrum – protidrogové poradenství a terapie,
- zajišťuje odborné poradenství pro osoby závislé nebo závislostmi ohrožené, jejich rodinné příslušníky a blízké osoby,
- poskytuje individuální terapie,
- pořádá přednášky pro 2. stupeň základních škol na témata: Úvod do problematiky rizikového chování, Úvod do problematiky závislostí, Rizika a škodlivost kouření, prevence závislosti na tabáku, Prevence závislosti na alkoholu, Rizika a prevence vzniku závislosti na užívání marihuany, Stádia vzniku závislostí, jejich formy a rizika,
- pořádá přednášky pro střední školy na témata: Stádia vzniku závislostí, jejich formy a rizika, Legislativa spojená se vznikem a šířením závislého chování, Shrnutí problematiky závislostí na návykových látkách, Shrnutí problematiky závislostí, Finanční gramotnost – dluhová problematika.

6. Nadace BESIP – krajské pracoviště České Budějovice:

- spolupracuje s městským úřadem, Policií ČR, městskou policií a ostatními subjekty,

- organizuje celostátní akce a programy jako např. Nemyslíš – zaplatíš nebo dopravní soutěž Mladých cyklistů,
- účastní se osvětových akcí pořádaných na území města a informuje laickou i odbornou veřejnost o bezpečnosti silničního provozu.

7. Školská zařízení (6 základních a 5 středních škol):

- zřízení funkce školního metodika prevence,
- zřízení funkce výchovného poradce,
- prevence sociálně patologických jevů v rámci schválených vzdělávacích plánů.

Tento výčet organizací a institucí lze doplnit dalšími subjekty, které svojí činností v Jindřichově Hradci a okolí rovněž k prevenci určitých jevů přispívají. Tyto subjekty poskytují zejména odborné poradenství a služby. Jedná se například o:

- Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, pracoviště Jindřichův Hradec,
- Farní charita Jindřichův Hradec (Poradna pro lidi v nouzi, Noclehárna sv. Antonína),
- Manželská a předmanželská poradna Jindřichův Hradec,
- Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec (domov důchodců, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením),
- Fond ohrožených dětí – zařízení KLOKÁNEK Jindřichův Hradec,
- Občanská sdružení (OKNA, MESADA, PROUTEK a další).

Uvedené činnosti subjektů na místní úrovni doplňují či supluje činnost subjektů působících na celostátní úrovni. Nabídka těchto subjektů je velmi pestrá a zahrnuje nejrůznější projekty, programy a poradenství. Stejně pestré a mnohdy i specifické, ale budou požadavky cílových skupin, pro které je tato nabídka určena. Sama skutečnost, že tyto subjekty působí mnohdy jednotlivě a nezávisle na sobě, většinou bez výraznější spolupráce, nahrává možnosti, že některé oblasti prevence jsou pokryty více (např. dopravní prevence), jiné méně (např. drogová prevence) a další skoro vůbec (např. zneužívání seniorů). Otázkou tedy je, zda nabízená preventivní činnost pokrývá požadavky adresátů, či je pokrývá pouze z části nebo je nepokrývá vůbec. Napovědět by mohlo v první fázi vyjmenování rizikových (cílových) skupin, a ve fázi druhé zmapování požadavků těchto skupin v obci a zjištění názorů na současnou nabídku preventivních

programů. Odpovědět na tuto otázku by měly cílové skupiny (adresáti prevence), přičemž jejich názory, zjištěné pomocí dotazníkového šetření, provedeného na území města Jindřichův Hradec, jsou podstatné.

Vrátím-li se k prevenci na obecní úrovni, tak by především zástupci dané obce měli mít představu co všechno a jakou formou by měla obec v oblasti prevence konat. Vždyť nejen různé nadace, nadační fondy, občanská sdružení zastupují či spíše substituují v této oblasti činnosti státu, ale ve stejném postavení jsem i já, jako strážník městské policie. Moje přednášková činnost v rámci Městské policie Jindřichův Hradec je mojí aktivitou, ke které mě před mnoha lety přivedla paní Hana Látová, ředitelka Mateřské školy Pod kasárny v Jindřichově Hradci. Jednalo se o dobrovolnou aktivitu, která vycházela ze skutečnosti, že Město Jindřichův Hradec podobnou činnost nenabízelo. Je potřeba si uvědomit, že prevence není pouze o tom, si v dobré víře stanovit určitý objem preventivních opatření, ale zejména ve způsobu jejich realizace. Jeden ze způsobů používaných v současnosti, spočívá v tom, že se v rámci splnění opatření provede jednorázový dohled nad bezpečností chodců na přechodech a tato činnost se následně za pomoci médií v maximální možné míře prezentuje veřejnosti. Tímto je opatření splněno, veřejnost je informována, ale poté zde dlouhodobě není žádný dohled realizován. Prevence se dá provádět různým způsobem – buď proto, že to má smysl nebo proto, aby byl splněn plán.

3.1 Stav kriminality v Jihočeském kraji a v Jindřichově Hradci

Je nutné si uvědomit, že v každé společnosti jsou nastavena určitá pravidla, která by měla být dodržována každým jednotlivcem, neboť tato pravidla (ať psaná či jen zažitá) výrazně přispívají k poklidnému soužití. Jedním ze závažných jevů, který toto soužití narušuje, je kriminalita. Obecně pojem kriminalita představuje veškeré páčání přestupků nebo trestných činů. Z právního hlediska lze kriminalitu vyjádřit také pojmem zločinnost. Její rozmach lze zaznamenat po roce 1989, je jednoznačně nežádoucím společenským jevem, který značně a na různých úrovních zatěžuje celou společnost. Toto zatížení spočívá především v materiálních a morálních dopadech.

Stav kriminality v Jihočeském kraji a v okrese Jindřichův Hradec je ve srovnání s ostatními regiony naší republiky nižší. Tuto skutečnost dokládá i přehledová tabulka trestné činnosti na území kraje a na území okresu. K dispozici jsou aktuální data za období 1/2012 – 12/2012, zjištěná na internetových stránkách MAPA KRIMINALITY.CZ,

kterou provozuje Otevřená společnost, o.p.s. Praha.⁵¹ Na úrovni krajů je z pohledu počtu zjištěných trestných činů Jihočeský kraj v České republice na 6. místě (z celkem 14 krajů) se 14.005 zjištěnými trestnými činy. Nejvíce zjištěných trestných činů bylo v Hlavním městě Praha (72.345 činů) a nejméně v Karlovarském kraji (7.582 činů). Z pohledu indexu kriminality je na tom Jihočeský kraj lépe, je na 10. místě. Nejvyšší index kriminality vykazují také Ústecký kraj, Moravskoslezský kraj a Středočeský kraj. Na úrovni okresů je okres Jindřichův Hradec z pohledu počtu zjištěných trestných činů v Jihočeském kraji na 3. místě (1.688 činů). Nejvíce zjištěných trestných činů na území Jihočeského kraje bylo v okrese České Budějovice (5.047 činů) a nejméně v okrese Prachatice (1060 činů). Z pohledu indexu kriminality je okres Jindřichův Hradec (index 181) na 6. místě v Jihočeském kraji, nižší index má pouze okres Tábor (175). Nejvyšší index kriminality vykazuje okres České Budějovice (269), následují okres Český Krumlov (index 229) a okres Strakonice (index 220).

Tabulka 2: Jihočeský kraj – přehled a objasněnost trestné činnosti (období 1/2012 – 12/2012)

TRESTNÉ ČINY	ZJIŠTĚNO		OBJASNĚNO	
	Počet	Index	Počet	%
Násilné činy	1311	21	1006	77
Mravnostní činy	124	2	101	81
Krádeže vloupáním	2593	41	683	26
Krádeže prosté	4124	66	1308	32
Ostatní majetkové činy	803	13	253	32
Ostatní činy	1450	23	1207	83
Zbývající činy	2107	34	1947	92
Hospodářské činy	1491	24	895	60
Vojenské činy	2	0	1	50
CELKEM	14005	224	7401	53

Zpracování: vlastní. Zdroj: MAPA KRIMINALITY.CZ

⁵¹ MAPA KRIMINALITY.CZ: Projekt Otevřené společnosti, o.p.s. OTEVŘENÁ SPOLEČNOST, o.p.s. MAPA KRIMINALITY.CZ: Projekt Otevřené společnosti, o.p.s. [online]. Praha, 2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/>

Tabulka 3: Okres Jindřichův Hradec – přehled a objasněnost trestné činnosti (období 1/2012 – 12/2012)

TRESTNÉ ČINY	ZJIŠTĚNO		OBJASNĚNO	
	Počet	Index	Počet	%
Násilné činy	206	22	164	80
Mravnostní činy	19	2	16	84
Krádeže vloupáním	314	34	121	39
Krádeže prosté	450	48	166	37
Ostatní majetkové činy	83	9	31	37
Ostatní činy	159	17	128	81
Zbývajících činy	329	35	319	97
Hospodářské činy	128	14	76	59
Vojenské činy	0	0	0	-
CELKEM	1688	181	1021	60

Zpracování: vlastní. Zdroj: MAPA KRIMINALITY.CZ

Stav kriminality na území Jihočeského kraje se týká Krajského úřadu Jihočeského kraje, kde je v rámci Odboru sociálních věcí a zdravotnictví zřízeno Oddělení prevence a humanitních činností. Manažerem prevence kriminality je zde Ing. Petr Vačkář, který metodicky působí v rámci kraje na poli prevence kriminality. Náplní jeho práce je mimo jiné rovněž poradenství v oblasti prevence kriminality a tvorbě Plánů prevence obce. Právě při příležitosti pracovní schůzky týkající se budoucího Plánu prevence obce Jindřichův Hradec jsem se s ním setkal. Jeho názor, že tvorba Plánu prevence obce je velmi důležitý krok a jako k takovému, je k němu potřeba přistupovat, považuji za zásadní. Existují totiž plány, které obsahují „pouze“ povinné náležitosti, aby byl plán schválen a obce mohly následně žádat o dotace. Současně ale existují propracovanější plány, které krom povinných náležitostí, obsahují i přímé návrhy a projekty prevence. Pokud si uvědomíme, že tento plán musí schválit příslušný orgán obce, pak je tímto schválením úspěšně „nakročeno“ k realizaci uvedených preventivních projektů.

Plán prevence kriminality obce můžeme chápat jako dokument, ve kterém jsou uvedeny zjištěné problémy na území obce a rovněž navrženy způsoby řešení. Přínosem je, pokud plán prevence kriminality využívá a v rámci možností kombinuje činnost z oblasti situační i sociální prevence a informování občanů města o alternativách ochrany před trestnou činností. Do tohoto plánu lze zapojit krom běžných orgánů i občany samotné či zástupce podnikatelského sektoru. Plán prevence kriminality obce musí schválit rada nebo zastupitelstvo obce, čímž se mu dodá závaznosti a určitého

příslibu k realizaci i za cenu, že preventivní program bude financován z rozpočtu obce.⁵² Tato skutečnost jen podtrhuje nutnost vypracování kvalitního plánu s obsahem odpovídajícím preventivním potřebám obce. Níže je připojena SWOT analýza z bezpečnostní analýzy Jihočeského kraje, která uvádí situaci na území Jihočeského kraje a o mnohém napovídá. Pro zjištění situace na území obce, která zpracovává plán prevence, je použití SWOT analýzy rovněž prospěšné.

Tabulka 4: SWOT analýza z bezpečnostní analýzy Jihočeského kraje

Silné stránky	Slabé stránky
- Funkční systém prevence kriminality (státní, krajská úroveň) - Spolupráce zástupců obcí a kraje v oblasti prevence kriminality - Ochota části obcí pracovat na poli prevence kriminality - Existence MKDS ve větších obcích - Existence kvalitní sítě služeb v oblasti prevence kriminality - Fungující systém primární prevence - Rozvoj koncepční práce v oblasti prevence kriminality v obcích - Existence oddělení prevence a humanitních činností na KÚ JČK - Schopnost uspět v dotačním řízení MV ČR - Existence příkladů „dobré praxe“	- Nedostatek finančních prostředků na realizaci projektů prevence kriminality - Zpětná centralizace finančních prostředků na prevenci kriminality pod MV ČR, neposkytování finančních prostředků krajům - Nevůle samospráv některých obcí k podpoře prevence kriminality - Chybí grantový program kraje na projekty prevence kriminality - Náročná administrativa u žádostí o dotace v oblasti prevence kriminality zejména pro menší obce - Rušení obvodních oddělení PČR - Nedostatečná informovanost veřejnosti o možnostech - Absence legislativy v oblasti prevence kriminality - Nárůst sociálně vyloučených lokalit - Chybí evidence přestupků
Příležitosti	Ohrožení
- Zvýšení zájmu samospráv obcí o prevenci kriminality pedagogických pracovníků v této oblasti - Podpora vzdělávání v oblasti prevence kriminality - Vznik nových efektivních programů prevence kriminality - Přebírání příkladů „dobré praxe“ - Zlepšení finanční situace v oblasti prevence kriminality - Lepší práce s dětmi a mládeží - Rozvoj dobrovolnictví v oblasti prevence kriminality - Spolupráce veřejnosti v oblasti prevence kriminality - Lepší předávání informací o možnostech ochrany před kriminalitou - Rozvoj příhraniční spolupráce v oblasti prevence kriminality	- Snížení finančních prostředků na prevenci kriminality - Snížení zájmů obcí o prevenci kriminality - Zvyšující se kriminalita dětí a mládeže - Zvýšení nezaměstnanosti - Nárůst počtu sociálně znevýhodněných obyvatel - Snížení finančních prostředků a tím snížení funkčnosti sítě sociálních služeb - Nedostatek odborníků v oblasti prevence kriminality - Nezájem společnosti o boj proti sociálně nežádoucím jevům - Další rušení obvodních oddělení Policie ČR - Nesystematická distribuce financí do prevence kriminality

Zdroj: Krajský úřad Jihočeského kraje, bezpečnostní analýza kraje.

Stav kriminality týkající se přímo města Jindřichův Hradec je uveden níže. Podrobná data byla poskytnuta pracovníky Obvodního oddělení Policie ČR Jindřichův Hradec a pracovníky Městské policie Jindřichův Hradec. Pro vyšší přehlednost jsou data týkající se přestupků a trestných činů zpracována do tabulky. K dispozici jsou údaje za rok 2011, která jsou pro představu o vývoji stavu kriminality ve městě porovnána s údaji za rok 2010. Kompletní údaje za rok 2012 nebyly v době zpracování bakalářské práce k dispozici.

⁵² Prevence kriminality [online]. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR [cit. 2012-12-30]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/program-prevence-kriminality-na-rok-2012.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Tabulka 5: Policie ČR – statistika nedopravených přestupků v Jindřichově Hradci

PŘESTUPKY	Rok 2010	Rok 2011	Změna v %
Přestupky proti veřejnému pořádku a občanskému soužití	161	236	+46,6%
Přestupky proti majetku	346	416	+20,2%
CELKEM	510	652	+27,8%

Zpracování: vlastní. Zdroj: SSK OPKTP IT PP OOP Jindřichův Hradec

Tabulka 6: Policie ČR - statistika trestných činů v Jindřichově Hradci

TRESTNÉ ČINY	Rok 2010	Rok 2011	Změna v %
Násilné činy	42	69	+64,3%
Majetkové činy	336	471	+40,2%
Mravnostní činy	2	7	+250%
Ostatní činy	268	283	+5,6%
CELKEM	648	830	+28,1%

Zpracování: vlastní. Zdroj: SSK OPKTP IT PP OOP Jindřichův Hradec

Tabulka 7: Městská policie – statistika nedopravených přestupků v Jindřichově Hradci

PŘESTUPKY	Rok 2010	Rok 2011	Změna v %
Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem	51	41	-20,0%
Přestupky proti veřejnému pořádku	556	645	+16,0%
Přestupky proti občanskému soužití	65	57	-12,3%
Přestupky proti majetku	200	169	-15,5%
CELKEM	872	912	+4,6%

Zpracování: vlastní. Zdroj: Městská policie Jindřichův Hradec

Tabulka 8: Městská policie – statistika trestných činů v Jindřichově Hradci

TRESTNÉ ČINY	Rok 2010	Rok 2011	Změna v %
Trestné činy předané na Policii ČR	24	32	+33,3%

Zpracování: vlastní. Zdroj: Městská policie Jindřichův Hradec

Uvedené údaje se týkají území města Jindřichův Hradec, včetně místní částí, kterými jsou Otín, Radouňka, Děbolín, Matná, Buk, Políčko, Horní Žďár, Dolní Skrýchov a Dolní Radouň. Jedná se o území, které má rozlohu 74,27 km² a na kterém žije téměř 22.000 obyvatel. Poskytnuté údaje dokládají, že na tomto území stoupá převážně trestná

činnost. Nejvyšší zastoupení má majetková kriminalita, která z celkového počtu činí více jak 50%. Přestupková činnost je rovněž mírně na vzestupu, přičemž zde nejvyšší podíl zaujímají přestupky proti veřejnému pořádku a proti majetku.

3.2 Průzkum stavu prevence kriminality ve městě Jindřichův Hradec

Cílem této části bude zmapovat současnou situaci na poli nabídky preventivních programů v Jindřichově Hradci. Současně bude uveden výčet organizací, které se v oblasti prevence kriminality angažují. Zmíněna bude i skutečnost, že město Jindřichův Hradec doposud nemá schválený svůj Plán prevence kriminality obce, ale od roku 2012 má vytvořenou „neoficiální“ pracovní skupinu, která na vytvoření plánu prevence kriminality pracuje. Neoficiální z toho důvodu, že její členové nebyli doposud řádně jmenováni. Nicméně v této skupině jsou zástupci institucí, kterých se prevence kriminality v obci nejvíce dotýká. Jedná se o zástupce Městského úřadu Jindřichův Hradec, konkrétně odboru školství, mládeže a tělovýchovy dále odboru sociálních věcí a odboru správy majetku města. Přítomen je i zástupce Probační a mediační služby – středisko Jindřichův Hradec, Obvodního oddělení Policie ČR Jindřichův Hradec a Městské policie Jindřichův Hradec. Vzhledem ke skutečnosti, že ve městě Jindřichův Hradec není ustanoven „obecní metodik prevence“, vypracováním tohoto plánu byl pověřen tajemník Městského úřadu Jindřichův Hradec. Hlavním cílem této skupiny je vytvoření Plánu prevence kriminality města Jindřichův Hradec na období 2013 – 2014 a jeho předložení na Krajský úřad Jihočeského kraje ke schválení. Dalšími cíli je zanalyzovat stav kriminality ve městě, určit rizikové faktory a navrhnout možné způsoby řešení, popř. uvést konkrétní projekty.

Již v minulosti existovala v Jindřichově Hradci obdobná skupina, konkrétně v roce 2004 a její členy jmenoval tehdejší starosta města. Tato skupina vznikla z důvodu zpracování potřebné dokumentace a podání žádosti o dotaci v rámci programu prevence kriminality na místní úrovni pro rok 2004, tzv. program PARTNERSTVÍ. Její členy tehdy tvořili zástupci Státního zastupitelství, Policie ČR a Městské policie Jindřichův Hradec. Ve vytvořeném materiálu byly uvedeny analýzy trestné činnosti od roku 2000 a stavu veřejného pořádku od roku 1998. Součástí byla rovněž sociálně – demografická analýza a žádost o státní účelovou dotaci na městský kamerový a dohlížecí systém. Jednalo se tedy o projekt, který byl zpracován na situační prevenci.

Z materiálu, který byl k žádosti o státní účelovou dotaci zpracován, lze například zjistit, že i když se policisté a strážníci zaměřují na dodržování zákonnosti, tak jejich snaha vede pouze k mírnému zlepšení situace. Účinným prostředkem, který by pomohl v ulicích města zajistit pořádek a u občanů by vedl k pocitu vyššího bezpečí ve městě, je městský kamerový a dohlížecí systém. Při celkových nákladech 2.250.000,-Kč pak prostředky z žádané dotace pokryly větší část nákladů, konkrétně 1.400.000,-Kč. Z těchto prostředků následně vzniklo monitorovací pracoviště a celkem 5 kamerových bodů. K volbě tohoto opatření vedly vedení města Jindřichův Hradec, pozitivní zkušenosti z jiných měst, které kamerové systémy několik let provozují a kde se toto řešení osvědčilo.⁵³ K dalšímu rozšíření kamerového systému o další kamerový bod a modernizaci systému došlo v roce 2006, kdy byla při realizaci použita státní účelová dotace ve výši 410.000,-Kč v rámci programu prevence kriminality na místní úrovni pro rok 2006. V roce 2010 následovala obnova a pořízení dalších kamerových bodů (některé tzv. přenosné kamery) v rámci programu Podpora prevence kriminality za finanční podpory Ministerstva vnitra České republiky, přičemž celkové výdaje činily 645.192,- Kč a příspěvek byl 488.000,- Kč. Celkem je v Jindřichově Hradci v provozu 10 kamerových bodů, které přispívají ke klidu a pořádku v ulicích.

Budování městských kamerových a dohlížecích systémů zaznamenalo v posledních letech velký rozmach. Důvodem jejich vzniku je zejména jejich preventivní funkce, vytváření bezpečných oblastí „pod dohledem“, využití záznamu jako důkazního prostředku a předcházení pouliční trestné činnosti a přestupky.⁵⁴ Již jedna z podmínek, týkající se povinnosti informovat občany a návštěvníky města, že je daný prostor monitorován, má výrazně preventivní charakter. Informační tabule umístěné v monitorovaném prostoru a na příjezdových komunikacích do města, jsou dalším preventivním prostředkem.

Velmi zajímavá je probíhající on-line anketa na stránkách Města Jindřichův Hradec, která se přímo týká městského kamerového a dohlížecího systému. Z průběžných výsledků doposud neukončeného hlasování vyplývá, že nadpoloviční většina respondentů v Jindřichově Hradci vnímá pocit ohrožení či nebezpečí, kamerový systém považují za nástroj posilující bezpečí ve městě a přeje si rozšíření kamerového

⁵³ BÁRTA, J.; STEJSKAL, R.; MÜLLER, L.: *PARTNERSTVÍ program prevence kriminality na místní úrovni pro rok 2004*.

⁵⁴ KONÍČEK, T.; KŘEČEK, S.; KOCÁBEK, P.: *Městské kamerové dohlížecí systémy*, 2002.

systému. Průběžné výsledky ankety jsou připojeny níže, přičemž se v tomto okamžiku vyjádřilo 122 hlasujících.

- 1. Vnímáte pocit nebezpečí či ohrožení v Jindřichově Hradci?**
ANO 56% (68) NE 44% (54) NEVÍM 0% (0)
- 2. Jste dostatečně informováni o městském kamerovém dohlížecím systému (o monitorovaných prostranstvích)?**
ANO 21% (26) NE 78% (95) NEVÍM 1% (1)
- 3. Podporujete rozšíření městského kamerového dohlížecího systému?**
ANO 83% (99) NE 15% (18) NEVÍM 3% (3)
- 4. Vnímáte městský kamerový systém jako nástroj posílení bezpečnosti ve městě?**
ANO 83% (99) NE 17% (20) NEVÍM 1% (1)
- 5. Přáli byste si rozšíření městského kamerového dohlížecího systému i do okolí svého bydliště?**
ANO 76% (93) NE 20% (25) NEVÍM 3% (4)
- 6. Cítíte se v monitorovaných územích bezpečněji (dolní a horní část centra města, okolí sportovní haly, most přes rybník Vajgar)?**
ANO 56% (68) NE 22% (27) NEVÍM 22% (27)

Zdroj: Oficiální stránky Města Jindřichův Hradec⁵⁵

Pokud stručně zhodnotím odpovědi, tak první fakt, který zaujme je ten, že nadpoloviční většina respondentů vnímá v Jindřichově Hradci pocit nebezpečí či ohrožení. Já osobně, jako řadový občan i jako městský strážník, považuji situaci ve městě jako méně nebezpečnou. Zajisté, v určité míře se zde vyskytují krádeže, vloupání, loupežná přepadení, apod., ale uvědomuji si, že situace v krajských městech, hlavním městě a v regionech s vyšší mírou nezaměstnanosti (např. Ostravsko), je přece jen vážnější. Většina dotázaných uvedla, že kamerový systém vnímá jako účinný nástroj posilující bezpečnost ve městě a proto podporují rozšíření počtu kamerových bodů. Rovněž rozšíření kamerového systému i do místa bydliště dotázaných by si přálo $\frac{3}{4}$ respondentů. Tento údaj dokládá, že občané již nevnímají kamerový systém jako tzv. „velkého bratra“, který nás neustále sleduje, ale jako prostředek zvyšující pocit bezpečí a bezpečnost občanů. Zcela mě překvapil počet dotázaných (celé $\frac{3}{4}$ respondentů), kteří uvádějí, že nejsou dostatečně informováni o místech, která jsou kamerovým systémem monitorována. Vzhledem k tomu, že se díky svému povolání městského strážníka, pohybuji v oblasti prevence, ať chci nebo ne, tak nemohu přehlédnout informační tabule

⁵⁵ Anketa k městskému kamerovému systému [online]. Oficiální stránky Města Jindřichův Hradec [cit. 2013-01-22]. Dostupné z <http://www.jh.cz/redakce/index.php?subakce=ankety&lanG=cs&anketa=1138&>

umístěné na obou hlavních náměstích či na příjezdových komunikacích do města. Otázkou je, pokud místní občané tyto informace nevnímají, tak nakolik je vnímají osoby s nečestnými úmysly přijíždějící do města (kapsáři, podvodníci apod.).

3.3 Návrh metodiky prevence na úrovni obce

Tato část bude obsahovat návrh metodiky prevence na úrovni obce, přičemž některé návrhy jsem realizoval ve školských a výchovných zařízeních v Jindřichově Hradci. Jedná se o preventivní návrhy týkající se především bezpečného chování, dopravní problematiky (chodci, cyklisti, řidiči), základního právního vědomí, konzumace alkoholu, drog, majetkových deliktů, rad pro seniory a šikany. Rovněž je zde uvedeno několik konkrétních příkladů.

Je potřeba si uvědomit, že na vzniku a rozmachu kriminality má nesporně vliv mnohdy neutěšený stav ve společnosti, rodinné prostředí, vedení dětí ve školských zařízeních, vyplnění jejich volného času zájmovými aktivitami, kamarádi, parta. Dále pak jsou významným činitelem alkohol, drogy, šikana, dědičnost, různé poruchy chování a v neposlední řadě i vliv médií (zejména internet). Některé z těchto faktorů způsobují zvýšenou agresivitu, která pak předchází vyšší brutalitě činů. Rovněž kriminalita páchaná na mládeži má rozhodující vliv na děti, které se staly obětí trestného činu, protože ony samotné se mohou později samy stát pachateli trestné činnosti. Rovněž nesmíme opomenout, že se stále snižuje věk, kdy se dítě dostává do prvního kontaktu s drogou. Dále pak klesá důvěra dětí v rodiče, učitele, vychovatele a ostatní pracovníky při potřebě svěřit se s problémem v oblasti drog a šikany. Některé děti sympatizují se společensky nebezpečnými skupinami a zvažují možnost účasti v těchto spolcích. Proto je potřeba prevenci kriminality věnovat více pozornosti, její působení přizpůsobit situaci a přicházet s novými návrhy.

Jak již bylo zmíněno dříve, tak na území města působí v oblasti prevence několik subjektů. Skutečnost, že tyto subjekty působí nezávisle na sobě, vede k tomu, že tato nezávislost může znamenat spíše neprovázanost. Absence výraznější spolupráce a informovanosti o obsahové náplni činnosti druhého subjektu napomáhá tomu, že v nabídce preventivních programů nejsou některé oblasti pokryty. Protikladem je zas existence několika preventivních projektů, které jsou po obsahové stránce téměř totožné. V praxi se bude jednat například o bezpečnost v silničním provozu. Z tohoto důvodu bych navrhoval zřízení skupiny prevence na úrovni obce, která by svojí činností

popsanému jevu předcházela. Dále by se zúčastněné subjekty vzájemně informovaly o oblastech svých činností, přijímaly by návrhy na doplnění či tvorbu nových programů a to podle požadavků adresátů prevence. Již sama tato skutečnost předpokládá existenci zpětné vazby, která by umožňovala pružně přizpůsobovat již funkční projekty novým požadavkům. Složení skupiny prevence, by podle mého názoru, bylo následující:

- ustanovený obecní koordinátor prevence,
- zástupce obce (pracovník odboru školství, odboru sociálních věcí),
- zástupce Policie ČR (pracovník preventivní skupiny),
- zástupce městské policie (pracovník prevence),
- zástupci různých občanských sdružení, působící na poli prevence.

Další kdo by mohl ve skupině působit, by byli pracovníci státního zastupitelství, protidrogový koordinátor, romský koordinátor (mentor), zástupce Probační a mediační služby a pracovník Nadace BESIP. Skupina by průběžně vyhodnocovala situaci ve městě, zjišťovala aktuální rizika a podle tohoto by dále postupovala.

O existenci skupiny by byli vhodným způsobem informováni současní a potencionální adresáti prevence a také veřejnost. Prostřednictvím obecního koordinátora prevence by bylo zajištěno předávání informací o existujících preventivních činnostech a také již zmiňované zpětné vazby. Moje představa o práci tohoto pracovníka se shoduje s jedním z názorů z dotazníků a to tím, že to nesmí být jen další „neosobní“ úředník. Představuji si, že na jednom místě u jednoho člověka by bylo možné zjistit a zprostředkovaně poté zajistit konkrétně směřovanou prevenci. Pro představu uvádím příklad. Jako strážník jsem při pochůzce spatřil v centru města mladého muže, který náhodně oslovoval kolemjdoucí. Po krátkém pozorování jsem k muži přistoupil a dotázal jsem se ho, zda potřebuje pomoci. Následně jsem se dozvěděl, že se jedná o svěřence ústavu sociální péče na vycházce a hledá kamarádku. Později jsem pochopil, že se neztratil, ale že touží navázat vztah s nějakou dívkou a proto oslovuje kolemjdoucí. Vysvětlil jsem mu, že se tímto způsobem s nikým neseznámí, ba spíše naopak na sebe upoutá pozornost podvodníka. Muž mi ochotně sdělil, že má u sebe 400,-Kč a mobilní telefon. Po upozornění na možné důsledky, mi tento muž slíbil, že takto na sebe již upozorňovat nebude. Otázkou zůstává, jak dlouho mu toto předsevzetí vydrží, zda ho někdo na možná rizika upozorňuje a kdy narazí na osobu, která zneužije jeho otevřenosti.

Za současná rizika, která považuji za nejzávažnější, bych vyjmenoval ty nejaktuálnější. Jednotlivé oblasti nejsou řazeny podle závažnosti a jedná se o následující. Alkoholismus, kouření, drogy, gambling (patologické hráčství), agresivita a násilí, šikana, bezpečnost v silničním provozu, nízké základní právní vědomí, vandalismus, sprejerství, záškoláctví, krádeže, osobní bezpečnost, podvody na seniorech. V souvislosti s nedávnými událostmi (záběry zveřejněné na internetu), bych zmínil i týrání zvířat. Nově se pak bude jednat o problematiku spojenou s prací na počítačích a užíváním internetu. S tímto je spojený netolismus (tzv. virtuální drogy, závislost na internetu, PC hrách, chatování), kybernetická šikana a s ní související grooming (zneužívání dětí přes internet) a hoax (nevyžádané e-mailové zprávy).

3.4 Problémy, současná opatření a návrhy činnosti

Ze své profesní a rovněž osobní zkušenosti vnímám v Jindřichově Hradci nejružnější problémy spojené především s veřejným pořádkem. Jedná se převážně o opakující se jevy či trvalé nedostatky. Nedostatky, které se i přes zvýšenou snahu nedaří odstranit, čemuž mnohdy napomáhá i nedostatečná legislativní opora. Jako jeden z příkladů, lze uvést problémy spojené s konzumací alkoholických nápojů na území města Jindřichův Hradec. Konzumace alkoholu na veřejných prostranstvích (náměstí, parky, hřiště) doprovázená dalšími negativními jevy byla trnem v oku každému služnému občanovi města. Postupem času byla schválena obecně závazná vyhláška zakazující tuto činnost na vyjmenovaných místech města. Toto byl základní kámen pro následnou důslednou práci městské policie, která měla nástroj k potlačení tohoto nežádoucího jevu. Níže za sebe uvádím problémy či nedostatky, současná opatření a návrhy činnosti.

PROBLÉMY Z OBLASTI VEŘEJNÉHO POŘÁDKU:

- výskyt osob (bezdomovci, sociálně slabí občané), které na veřejnosti pijí alkohol, chovají se nepřístojně a svým jednáním pohoršují ostatní,
- dále osoby, které v podnapilém stavu vysedávají a spí v okolí školních zařízení, dětských hřišť a parcích,
- vandalismus projevující se na zařízeních občanské vybavenosti,
- drogová problematika (užívání a nabízení lehkých drog, zejm. marihuany),
- s tímto související nebezpečný odpad (injekční stříkačky a jehly) na veřejném prostranství,
- dopravní nekázeň cyklistů (zejména osvětlení jízdních kol, přilby do 18 let),

- nebezpečné lokality (místa s vyšší mírou kriminality),
- nedostatek volnočasových aktivit pro náctileté (chybějící vhodné prostory),
- nedostatečná informovanost seniorů o možných rizicích (krádeže, zneužívání),
- zvýšená majetková trestná činnost (krádeže),
- vykrádání sklepních kójí,
- problematické provozní doby nočních podniků, nonstop barů a s tím souvisejícími výtržnostmi,
- podvodná jednání na obyvatelích města (nevýhodné nabídky energií, apod.),
- zvýšená konzumace alkoholických nápojů mladistvými osobami,
- zvýšená míra kriminality v místech, která nejsou pod dohledem kamer,
- vloupání do motorových vozidel,
- nízké právní vědomí školou povinných jedinců.

SOUČASNÉ PREVENTIVNI AKTIVITY:

- preventivní přednášky v mateřských školách,
- preventivní přednášky na Střední zdravotnické škole,
- preventivní přednášky v ostatních sociálních zařízeních (Ústav sociální péče, speciální škola) a organizacích (Český zahrádkářský svaz),
- účast na osvětových akcích jako např. POMAZ POMOCI!, OSLAVA DNE ARMÁDY,
- účast na předváděcích akcích u HASIČŮ apod.,
- zvýšený preventivní dohled nad cyklisty,
- cyklohlídky městské policie zajíždějící do okrajových lokalit,
- pravidelná přítomnost a dohled strážníků u přechodů pro chodce v blízkosti ZŠ,
- vytrvalé kontroly problematických bezdomovců a vykazování je z nevhodných míst,
- kontroly provozoven, parků a hřišť zaměřených na konzumaci alkoholu mladistvými,
- aktivní účast strážníků na oblastních a okresních kolech soutěže BESIP zaměřené na mladé cyklisty,
- pěší hlídky městské policie na sídlištích a parcích, jejichž přítomnost působí preventivně,
- fungující městský kamerový a dohlížecí systém (10 kamer),
- sběr nebezpečných injekčních jehel a stříkaček,
- instalované bezpečnostní stojany na jízdní kola.

NÁVRHY ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ:

- zvýšení počtu kamer s ohledem na zvyšující se míru vandalizmu a trestné činnosti,
- preventivní besedy na téma drogové problematiky u dospívajících,
- zřízení sběrných míst na nebezpečný odpad (injekční stříkačky a jehly),

- strážníkem MP pořádán pravidelnější sobotní dopolední akce pro mladé cyklisty na dopravním hřišti,
- vybudování hřišť pro volnočasové aktivity náctiletých,
- besedy se seniory o možných rizicích (krádeže, podvody),
- tisk vhodných informačních letáků,
- výroba samolepek na vnitřní stranu dveře bytů seniorů, upozorňující na zásady,
- formou letáků informovat o opatřeních zamezujících vstupu nezvaných osob do panelových domů,
- konání dobrovolných besed na potřebná témata pro veřejnost,
- více komunikovat s představiteli místních částí a zjišťovat jejich potřeby,
- vybudovat osvětlení v místech, kde jsou nebezpečné lokality,
- zřízení obecního koordinátora prevence, který by měl povědomí o všech nabízených preventivních programech na území města.

3.5 Konkrétní příklady v oblasti prevence

Kriminalita není samozřejmě problémem jen naší společnosti, nýbrž problémem celosvětovým. Proto by se dalo této skutečnosti využít a po zjištění, jak účinná jsou přijatá opatření v ostatních zemích (kulturně srovnatelná s Českou republikou), pak tato opatření převzít a začlenit je do našich právních norem a poté aplikovat v praxi. Další pozornost je potřeba upřít na udržení velmi dobré úrovně různých preventivních programů a činností zaměřených na děti a mládež. Nelze se nechat uchlácholit různými rozbory a statistikami, ale je potřeba tuto oblast neustále rozvíjet. Děti a mládež musíme vést nejen k zafixování morální nutnosti dodržovat zásady společnosti, ale i k samostatnosti a odpovědnosti dítěte za své chování.

Do programu prevence bych dále jednoznačně zapojil i rodiče těchto dětí. Kdo jiný, než rodiče, by se měli nejvíce podílet na předcházení a potlačování nežádoucích jevů u dítěte. Rovněž tak u dítěte, které se dostane do sporu se zákonem, bych podle konkrétní situace zvažoval uplatnění určitých postihů vůči rodičům, kteří se na jeho výchově dostatečným způsobem nepodílí. Vždyť právě rodiče nesou hlavní zodpovědnost za výchovu svých dětí a přesto nejsou nijak postihováni za zanedbávání výchovy svého potomka, pokud se tedy nejedná o extrémní případy. Když problém již nastane, pak se rodiče často ospravedlňují, že hlavní vinu na jednání jejich dítěte měli kamarádi, parta, kteří ho svedli a někdy dokonce i škola, která jejich dítě nedokázala vychovat. Jsou to někteří z rodičů, se kterými se pak setkávám na akcích, které probíhali a probíhají na území města Jindřichův Hradec, jako např. POMOZ POMOC! nebo akce CESTA MEZI PARAGRAFY. O těchto akcích se zmíním později.

Při provádění dotazníkového šetření jsem navštívil několik škol a zařízení. Jedním z nich bylo i centrum pobytových a ambulantních sociálních služeb, tzv. Bobelovka v Jindřichově Hradci. Právě v centru na Bobelovce, jsem byl požádán Mgr. Maryškovou, že jejich klientům právě končí kurz sociálních dovedností a krátká beseda s městským strážníkem by byla jistě vítaným zpestřením a přínosem. Slovo dalo slovo a beseda se uskutečnila. Z krátké besedy se nakonec „vyklubalo“ dvouhodinové příjemné odpoledne. Mé počáteční obavy z komunikace s dětmi a dospělými lidmi s mentálním, případně s kombinovaným postižením bez psychického onemocnění, byly velmi rychle rozptýleny. Jejich veliký zájem, ochota naslouchat a něco se dozvědět byla fascinující. Více snad řekne článek z [www stránek centra](http://www.stranek-centra.cz) nazvaný **Kurz sociálních dovedností dne 10. 7. 2012.**

„V průběhu uplynulého školního roku probíhaly v našem zařízení dva Kurzy sociálních dovedností s názvy Dospělost a vztahy a Člověk a svět, kterých se zúčastnilo celkem 14 klientů. V rámci celoživotního vzdělávání jsme se tedy zaměřili na vzdělávání a aktivizaci lidí s mentálním postižením, prohloubení jejich schopnosti a posílení jejich sociálních dovedností, které jim mohou napomoci k začlenění do běžného života a společnosti. Kurzy měly komplexní charakter - zahrnovaly témata komunikace, vhodného chování, vztahů, vlastního zdraví, řešení konfliktů, život ve společnosti, schopnost sebeprosazení, témata práv a povinností, řešení rizikových situací, znalosti státu i světa, kultury, techniky, hospodaření s penězi, vliv médií, ale i pozitivní vztah k přírodě a vliv společnosti na ekosystémy. Cílem našich kurzů, ve kterých budeme i nadále pokračovat, je, aby se v rámci těchto aktivit naučili naši klienti např. samostatnému rozhodování přebírání odpovědnosti, dokázali si utvářet vlastní názor, uměli spolupracovat v kolektivu ostatních lidí a navazovat kontakty se společenským prostředím, aby si dokázali si uspořádat svůj čas, zvládli základy hospodaření s penězi apod. Hlavní důraz je přitom kladen na individuální přístup. Na závěr letošních kurzů jsme k nám pozvali příslušníka městské policie pana Zdeňka Roha. Dvě hodiny jsme všichni naslouchali zajímavostem z oblasti bezpečnosti silničního provozu, dopravních předpisů, ale i o důsledcích trestné činnosti, užívání drog, alkoholu, krádeží a lhaní, agrese i šikany. Také jsme si připomněli, jak má vypadat správně vybavené jízdní kolo a naši odpovědnost na

silnici. A protože celá beseda byla velice zajímavá a poučná, domluvili jsme se, že by bylo dobré se za nějaký čas zase sejít a některé věci si připomenout“.⁵⁶

Další již dlouholetou činností, kterou provádím, jsou přednášky a besedy v mateřských, základních školách a sociálních zařízeních. Jejich prostřednictvím tak mohu upozornit na nebezpečné situace, bezpečné chování v silničním provozu a rizika spojená s užíváním alkoholu, tabáku a drog. Přednášky se snažím pojmut tak, aby se účastníci aktivně zapojovali do výkladu. Součástí je i prezentace činnosti městské policie a ukázka výstroje a výzbroje. Od této činnosti si slibuji zvýšení právního vědomí účastníků přednášek, zvýšení informovanosti o škodlivosti návykových látek, uvědomění si možných rizik vyplývajících z nebezpečných situací a zvýšení obezřetnosti v těchto situacích. Náplň besed a přednášek musí být přizpůsobena věku účastníků, přičemž zvolená témata jsou předem konzultována s odpovědnými pracovníky dané organizace, pro kterou je přednášková činnost vykonávána. Zaměřeny jsou na nebezpečí vyplývající z kontaktu s cizími lidmi, možné nástrahy v běžném životě a bezpečné chování v silničním provozu. Rovněž se diskutuje o tom jak se zachovat v neobvyklých situacích, zmíněna je i výbava jízdního kola, používání ochranné přilby. Přednášky a besedy jsou pojaty aktivně se zapojením účastníků do výkladu s možností diskuse nad tématy, které nejvíce zaujmou.

Návodem jak organizovat akce pro veřejnost, tak aby zaujala, je jindřichohradecké veřejnosti již známá akce POMOZ POMOCI!. Rovněž této akce se každoročně účastním a zastupuji zde městskou policii. Akce probíhá v areálu Tyršova stadionu v Jindřichově Hradci, pořádá ji Oblastní spolek Českého červeného kříže Jindřichův Hradec společně s Městem Jindřichův Hradec a je určena pro děti, mládež i dospělé. Akce je spojena s ukázkami činnosti a spolupráce složek integrovaného záchranného systému, Červeného kříže, armády, městské policie a domu dětí a mládeže, má zejména osvětový charakter a je zpestřena soutěžemi pro děti i dospělé.

Akce je pořádána u příležitosti Světového dne Červeného kříže. Každý ročník je specificky zaměřen a v roce 2012 byl zaměřen na bezpečný pohyb chodců v silničním provozu. K vidění byla i simulovaná autonehoda, při níž došlo ke zranění chodce. Při tomto jsou odborníky vysvětlovány všechny úkony, které by měl znát každý pro případ, že se do takovéto situace dostane. Celý program, včetně zásahu je pro větší přehlednost

⁵⁶ Kurzy sociálních dovedností [online]. Bobelovka – centrum pobytových a ambulantních sociálních služeb [cit. 2012-11-04]. Dostupné z <http://www.bobelovka.cz/pages/index.php?pg=clanky&id=7>

přenášen na velkoplošnou LCD obrazovku. Pozornost je věnována rovněž bezpečnosti dětí a mládeže v situacích, které jim může život přinést. Účastníci si mohou vyzkoušet kriminalistické techniky, testy z pravidel silničního provozu či zhlédnout ukázkou výcviku policejních psů. Toto vše je proloženo řadou naučných i zábavných soutěží pro malé návštěvníky, kteří jsou za své znalosti a dovednosti odměňováni drobnými cenami a diplomy.⁵⁷

Vzorem, či návodem v oblasti prevence by se mohl stát projekt, který se v Jindřichově Hradci výrazným způsobem ujal. Projekt Města Jindřichův Hradec se konal v letech 2007 – 2009 pod názvem CESTA MEZI PARAGRAFY. Jeho, bohužel, poslední ročník proběhl v roce 2009. Osobně mě tento nápad Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Městského úřadu Jindřichův Hradec velmi zaujal, protože oslovoval zejména širokou populaci dětí základních škol. Tento projekt byl realizován s přispěním finančních prostředků z programu „Podpora a rozvoj protidrogové politiky v Jihočeském kraji“ a byl zaměřen na prevenci sociálně patologických jevů dětí a mládeže.

Projekt v první fázi probíhal na základních školách v Jindřichově Hradci, kdy pedagogové seznamovali žáky s materiálem doplňujícím výuku na 2. stupni ZŠ. Ve druhé fázi každá škola sestavila družstvo žáků a ti poté soutěžili s ostatními ve finále, které se konalo v městském kulturním domě. Soutěž byla proložena komentáři odborníků z řad Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, záchranné služby, České školní inspekce, Probační a mediační služby, městské policie, Červeného kříže, domu dětí a mládeže a pedagogů a ředitelů základních škol. Hlavní náplň projektů se rok od roku měnila a byla zaměřena na znalost v právní oblasti, dále pak doplněna o témata jako např. záškoláctví, šikanu, krádeže, drogy, alkohol, vandalismus, agresivita a násilí atd. Zajímavou a hravou formou si dokázal za 3 roky svého působení získat spoustu příznivců z řad žáků, pedagogů i přizvaných odborníků. Na závěru akce si pak nejen vítězné družstvo odneslo hodnotné výhry, ale zejména nové znalosti, užitečné zkušenosti a rovněž i nezapomenutelný zážitek.⁵⁸ Jako nezávislou reakci na celý projekt uvádím příspěvek, který dokládá, že nejen já jsem byl pojetím a provedením akce doslova unesen.

⁵⁷ Pomoz pomoci!. *Oficiální stránky města Jindřichův Hradec* [online]. Jindřichův Hradec, 2012-05-04 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.jh.cz/cs/aktuality/pomoz-pomoci.html>

⁵⁸ Městský úřad Jindřichův Hradec, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy: *Materiál doplňující výuku žáků na 2. stupni ZŠ*, 2007, s. 3-4

Paní Ivana Gantnerová publikovala na internetových stránkách WWW.FOTO-BOOK.CZ svoji bezprostřední reakci na uvedený projekt. „Včera mě organizátoři akce *Cesta mezi paragrafy* požádali o její fotografickou dokumentaci. Bylo to osvětové pásmo pro mládež, jehož se účastnili požárníci, policie, Český červený kříž, atd. Vše bylo pojato multimediálně, nechyběla soutěž, hraný film, který se hráli sami studenti gymnázia, tanec i zpěv. Hodně mě však překvapilo, na jaké profesionální úrovni celá akce byla, měla švih, naprosto se vymykala běžným zvyklostem. Pubertální mladíci byli zcela vtaženi do děje a atmosféra byla hodně uvolněná a bezprostřední, na druhé straně ukázal film i hodně dramatické situace, kdy celý sál ani nedutal.“⁵⁹

4 Výzkum

Cílem mé bakalářské práce na téma „Návrh metodiky prevence na území obce“ je:

1. Vymezit, jaká jsou největší rizika týkající se kriminality v obci.
2. Zjistit, jaké potřeby v oblasti preventivních programů mají cílové skupiny v obci.
3. Zjistit, jaké preventivní programy v ČR existují a zda jsou dostupné na úrovni obce.

Cílem práce je vytvořit návrh metodiky poskytování prevence dle potřeb cílových skupin v obci (školská zařízení, sociální zařízení, veřejnost) a zhodnotit jejich efektivnost a dostupnost na úrovni obce.

Cílem je seskupit všechny informace a vlastní zkušenosti týkající se prevence a vyhotovit návrh metodiky prevence. Tento návrh metodiky by vycházel z vlastních poznatků a zkušeností, které jsem získal při práci strážníka městské policie a také při preventivních akcích, kterých jsem se osobně zúčastnil. Návrh metodiky bude dále doplněn o názory a návrhy pracovníků školských a sociálních zařízení, zabývajících se oblastí prevence.

V roce 2012 vznikla v Jindřichově Hradci „neoficiální“ pracovní skupina, která se zabývá tvorbou Plánu prevence kriminality obce. Na vytváření tohoto plánu se významnou měrou podílí i Městská policie Jindřichův Hradec, jejíž vedení navíc provádí kompletaci celého dokumentu. Jednotliví strážníci, vzhledem k jejich působení v ulicích,

⁵⁹ GANTNEROVÁ, Ivana. *Cesta mezi paragrafy*. WWW.FOTO-BOOK.CZ: ...aneb...S kůží na trh [online]. 2009, 2009-12-17 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.foto-book.cz/2009/12/cesta-mezi-paragrafy.html>

mohli podat své návrhy a připomínky. I já jsem předložil své připomínky a preventivní návrhy, týkající se situace v obci.

Ve své bakalářské práci na téma „Návrh metodiky prevence na úrovni obcí“ byly stanoveny následující pracovní hypotézy:

1. Preventivní programy na úrovni obce jsou dostupné jen z části.
2. Obsahově jsou preventivní programy určeny pouze pro určitou část cílové skupiny.
3. Cílové skupiny mají v oblasti prevence specifickou představu o náplni či obsahu prevence kriminality.

Pro potvrzení pracovních hypotéz budu muset v současné nabídce najít preventivní programy, vyskytující se na území České republiky a analyzovat takové programy, které probíhají na úrovních obce. Dále bude nutné prozkoumat potřeby specifických cílových skupin a porovnat je se současnou nabídkou. Díky těmto údajům budu poté moci prokázat, zda nabídka odpovídá potřebám či nikoliv. Rovněž bude možné analyzovat takové potřeby, které nebyly naplněny. Toto zdůvodnění ukazuje, kam konkrétně má být výzkum směřován a také jakým způsobem má být veden.

Ve své bakalářské práci na téma „Návrh metodiky prevence na úrovni obcí“ byly stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Jaké preventivní programy jsou dostupné na úrovni obce?
2. Jaké jsou potřeby cílových skupin v obci (školská zařízení, sociální zařízení, veřejnost) v oblasti prevence?
3. Odpovídá současná nabídka preventivních programů potřebám cílových skupin v obci?
4. Jakým způsobem obec zajišťuje prevenci na území obce?

V cílových skupinách, které budou příjemci preventivních aktivit, by měly být zastoupeny skupiny tak i jednotlivci, kterým by měla být věnována zvýšená pozornost. Jedná se zejména o děti a mládež, které navštěvují školní a předškolní zařízení, jako např. mateřské školy, základní školy, střední školy, speciální školy, denní a týdenní stacionáře, sociální zařízení. Dále by se jednalo o osoby se zdravotním postižením, které jsou rovněž „snadným“ cílem pachatelů. Opomenout rozhodně nelze seniory, osaměle žijící osoby a příslušníky národnostních menšin.

Zahrnout do této skupiny by, v případě jejich zájmu, bylo možné i mladé dospělé či osoby, které budou odcházet se zařízení pro výkon ústavní výchovy, neboť možnost jejich ohrožení sociálně patologickými jevy je poměrně vysoké.

K ověření pracovních hypotéz a k ověření cílů bakalářské práce jsem provedl výzkum a to formou anonymního dotazníku. Metoda dotazníkového šetření napomohla ke zjištění názorů respondentů na současnou nabídku preventivních programů, jejich efektivnost, dostupnost a současně zmapuje jejich požadavky. Metoda dotazníkového šetření je jednou z nejrozšířenějších a rozhodl jsem se pro ni s ohledem na počet specifických respondentů. Dalším důvodem byla její poměrně nízká časová náročnost při velkém množství získaných údajů. Informace zjištěné dotazníkovým šetřením budou následně analyzovány a převedeny do podoby konkrétních návrhů preventivní činnosti v obci. Výzkum byl proveden v 2. polovině roku 2012 a i přesto, že vyplnění dotazníku bylo anonymní a dobrovolné, byla jejich návratnost 100%. Distribuci dotazníků jsem prováděl převážně osobně, po předchozí domluvě a respondentům jsem zaručil, že poskytnuté informace budou použity pouze pro účely výzkumného projektu a současně jim vysvětlil smysl a důvod tohoto projektu. Dotazníkovým šetřením byly zjišťovány názory v cílové skupině specifických respondentů, neboť se jedná o pedagogy, sociální pracovníky, výchovné poradce a školní preventisty, kteří přímo pracují s dětmi, mladistvými a seniory. Jejich postřehy a názory pokládám za velmi cenné a přínosné pro zodpovězení výzkumných otázek.

4.1 Volba respondentů

V rámci provedení výzkumu jsem oslovil všechna školská a sociální zařízení, která jsou v Jindřichově Hradci a která jsou či mohou být adresáty preventivní činnosti. Konkrétně se jednalo o 8 mateřských škol, 6 základních škol, 4 střední školy, 1 domov seniorů, 1 sociální zařízení Klokánek a 1 centrum pobytových a ambulantních sociálních služeb – Bobelovka. V každém zařízení jsem kontaktoval ředitele, školního preventistu, popř. výchovného či sociálního poradce, kteří jsou podle mého názoru nejlepšími odborníky v dané problematice. S těmito pracovníky jsem hovořil o současné situaci v oblasti prevence a dále jsem jim předal dotazník, jehož výsledky budou využity při vytvoření mého návrhu. Obecně platí, že anketa (dotazníky) je vždy záměrné šetření a proto zjištěný názor je vždy názorem výzkumného vzorku a ne celé společnosti. Slabou stránkou výzkumu tedy bude subjektivita respondentů, kteří ač byli osloveni, aby

odpovídali za celou organizaci, tak jsou odpovědi ovlivněné jejich osobním postojem a vnímáním. Jednalo se o následující zařízení:

- 1. mateřská škola Jindřichův Hradec II, Růžová 39 a odloučené pracoviště Mateřská škola Jindřichův Hradec II, Pod Kasárny 1019 (192 dětí),
- 2. mateřská škola Jindřichův Hradec III, Jáchymova 209 (112 dětí),
- 3. mateřská škola Jindřichův Hradec III, Vajgar 594 a odloučené pracoviště: Mateřská škola Jindřichův Hradec III, Vajgar 690 (263 dětí),
- 4. mateřská škola Jindřichův Hradec II, Röschova 1120 a odloučené pracoviště Mateřská škola Jindřichův Hradec II, Sládkova 742 (162 dětí),
- 5. Mateřská škola Jindřichův Hradec V, Havlíčkova 175 (86 dětí),
- 1. základní škola Jindřichův Hradec I, Štítného 121 (285 dětí),
- 2. základní škola Jindřichův Hradec II, Janderova 160 (497 žáků),
- 3. základní škola Jindřichův Hradec II, Jarošovská 746 (455 žáků),
- 4. základní škola Jindřichův Hradec III, Vajgar 592 (263 žáků),
- 5. základní škola Jindřichův Hradec III, Vajgar 692 (428 žáků),
- 6. základní škola Jindřichův Hradec V, Větrná 54 (335 žáků),
- Gymnázium Vítězslava Nováka Jindřichův Hradec II, Husova 333 (počet žáků nezjištěn),
- Obchodní akademie T. G. Masaryka a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Jindřichův Hradec II, Husova 156 (269 žáků),
- Střední zdravotnická škola Jindřichův Hradec II, Klášterská 77 (205 žáků),
- Střední odborná škola a střední odborné učiliště Jindřichův Hradec III, Jáchymova 478 (počet žáků nezjištěn),
- Domov seniorů Jindřichův Hradec, Otín 103 (kapacita 130 míst),
- Klokánek (Fond ohrožených dětí) Jindřichův Hradec, Deštenská 10 (kapacita 28 míst),
- Bobelovka – centrum pobytových a ambulantních sociálních služeb Jindřichův Hradec, Otín 90 (kapacita 58 míst).

Respondenti měli za úkol zaškrtnutím možností odpovědět na celkem 20 otázek, které se týkaly údajů o osobě respondenta a pak prevence samotné. Skladba a formulace otázek byla zvolena tak, aby dotazník nebyl příliš časově náročný, otázky byly stručné a minimálně tak zatěžovaly dotazovanou osobu zdlouhavým přemýšlením. Všechny

otázky se týkají dané problematiky a jejich zodpovězení je zásadní pro jejich následnou analýzu. Dotazník použitý při tomto výzkumu je připojen v příloze této práce.

4.2 Vyhodnocení dotazníků

Z vyplněných dotazníků je patrná preciznost a zájem respondentů o tuto oblast, což také podtrhují i jejich časté nepovinné poznámky, které dokládají snahu respondentů změnit situaci k lepšímu. Analýzou informací získaných provedeným výzkumem (dotazníkové šetření a krátké rozhovory s respondenty), lze zjistit největší rizika týkající se kriminality v obci. Rovněž se podařilo zjistit potřeby cílových skupin (adresátů prevence) v obci v oblasti preventivních programů a jejich názory na současnou nabídku. Tyto požadavky jsou v bakalářské práci porovnány s existujícími preventivními programy, dostupnými na úrovni obce. Zjištěné informace jsou dále využity při tvorbě návrhu metodiky prevence na úrovni obce.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že současná nabídka prevence na úrovni obce není nijak a nikým koordinována, což má za důsledek zbytečnou duplicitu činností jednotlivých poskytovatelů primární prevence. Dále dochází k nepokrytí některých požadavků adresátů prevence. Dosavadní nezáměr, vycházející ze strany poskytovatelů i adresátů prevence, tento stav řešit, je zásadním nedostatkem. Řešením by mohlo být zřízení obecního metodika prevence, který by tyto nevyrovnanosti v preventivních činnostech řešil.

Informace získané prostřednictvím dotazníků nám přímo poskytují odpovědi na jeden z cílů této bakalářské práce „Jaká jsou největší rizika týkající se kriminality v obci?“ U otázky č. 10 respondenti uvádí, že největším problémem ve společnosti, potažmo v Jindřichově Hradci jsou alkohol a drogy. Problém spočívá v užívání a nadužívání alkoholu a drog, se kterými je pak spojeno zvýšené riziko výskytu kriminality. Kriminální činnost je páchána pod vlivem těchto látek anebo za účelem opatření finančních prostředků na pořízení těchto látek. Podle respondentů je dalším problémem šikana a rasismus. Zcela na závěr dotázaní uvedli problematiku spojenou s nebezpečím v silničním provozu. Možnost uvést jinou odpověď žádný s respondenty nevyužil. Kompletní výsledky dotazníků jsou připojeny v příloze.

4.3 Potvrzení či vyvrácení pracovních hypotéz

Hypotéza č. 1: Preventivní programy jsou na úrovni obce dostupné jen z části.

Z vyhodnocených dotazníků a z krátkých rozhovorů s respondenty vyplývá, že je tato **hypotéza potvrzena a je tedy platná**. Zdůvodnění uvádím níže, přičemž analýzou dat je potvrzeno, že dostupnost preventivních programů v obci je spíše nedostačující. Problém je jednak v malém počtu nabídek, jejich obsahové náplni a v minimální možnosti zjistit kdo a jaké preventivní programy poskytuje. Z odpovědí u otázky č. 13 vyplývá, že nejčastěji by se případní zájemci o preventivní činnost obraceli nejvíce na Policii ČR, městskou policii a dále na různá sdružení typu BESIP apod. Minimum respondentů by se obrátilo na samotnou obec či poradny. S tímto úzce souvisí i otázka č. 7, ve které respondenti uvedli, že na prevenci v obci se nejvíce podílejí Policie ČR, městská policie a různá sdružení. Velmi znepokojující jsou zjištěná data u otázky č. 11, kde z celkového počtu respondentů považuje současnou nabídku preventivních programů v Jindřichově Hradci za nedostatečnou více jak 70% dotázaných. Obrovský podíl na tomto počtu má dozajista skutečnost vyplývající z počtu nabídek v oblasti prevence. U otázky č. 12 odpovědělo 7 respondentů, že nikdy neobdrželi pozvání či nabídku v oblasti prevence. Tato skutečnost je více než zarážející a svědčí o tom, že současný systém nenabízí preventivní akce úplně každému, kdo má o tyto akce zájem. Přehlednější informace jsou příloze – graf č. 6.

Hypotéza č. 2: Obsahově jsou preventivní programy určeny pouze pro určitou část cílové skupiny.

Ze zpracovaných dotazníků a z krátkých rozhovorů s respondenty vyplývá, že je tato **hypotéza potvrzena a je tedy platná**. Obsahové složení preventivních programů je nastaveno již dopředu a adresát prevence tento fakt změnit de facto nemůže. Jedinou možností je krátká diskuse na konci programu, ve které se adresáti mohou svými aktivními dotazy dotknout tématu, které je zajímá. U otázky č. 16 udělila nadpoloviční většina respondentů nabídce preventivních programů z pohledu obsahu, 3 body. Tento počet bodů vypovídá o tom, že adresátovy potřeby týkající se obsahové náplně a jeho kvality, jsou naplněny pouze průměrně. Z krátkých rozhovorů s respondenty, které předcházely preventivním besedám, se někteří respondenti přímo vyjádřili, že nepotřebují tolik informací o silničním provozu, jako spíše jiná témata, která jsou pro ně aktuální. Jednalo se zejména o zásady práce na internetu, kontaktu s cizími osobami,

důvěře a další. Důvodem byl fakt, že tyto informace chybí, přičemž právě tato témata respondenti považují za důležité pro své svěřence. Rovněž skutečnost vyplývající z odpovědí u otázky č. 12 (patrné v příloze v grafu č. 6), že 7 respondentů nikdy neobdrželo pozvání či nabídku v oblasti prevence potvrzuje, že obsahově nejsou preventivní programy uzpůsobeny potřebám všech adresátů. Toto svědčí o tom, že současný systém některé potencionální cílové skupiny (instituce) zcela opomíná a nezáleží na tom, zda vědomě či nevědomě. Snad je to důsledek neprovázanosti poskytovatelů preventivních programů či absence zpětné vazby.

Hypotéza č. 3: Cílové skupiny mají v oblasti prevence specifickou představu o náplni či obsahu prevence kriminality.

Prostřednictvím dotazníků a krátkých rozhovorů s respondenty vyplývá, že je tato **hypotéza potvrzena a je tedy platná**. Představu o efektivitě jednotlivých forem prevence vyjádřili respondenti u otázek č. 5 a č. 9. Zde byly hodnoceny různé formy (způsoby poskytování) prevence podle jejich efektivity. Za nejvíce efektivní považují dotázaní besedy, přednášky a veřejné preventivní akce. Naopak za nejméně přínosné formy poskytování prevence respondenti považují preventivní informace v tisku a letáky. Představu respondentů o efektivitě jednotlivých forem a četnosti preventivních besed a přednášek uvádí v příloze grafy č. 8 a č. 9. Více jak 50% respondentů by uvítalo 2 preventivní besedy za kalendářní rok. Rovněž představu o náplni či obsahu prevence kriminality vyjádřili respondenti u otevřené otázky č. 18. V nabídce prevence respondentům chybí či by se na ni v budoucnu více zaměřili, tyto oblasti: prevence alkoholismu a drogové závislosti, nebezpečí spojené s prací na internetu, dopady užívání alkoholu při řízení motorových vozidel studenty, jak rozpoznat šikanu. Problémem současného stavu prevence je skutečnost, že na území obce existuje několik samostatně působících subjektů poskytující preventivní činnost, ale bez větší provázanosti, která by byla založena na řádu a komplexnosti. Současně v obci chybí obecní koordinátor prevence, u kterého by bylo možné zjistit, kdo a jaké preventivní programy poskytuje, jejich obsahovou náplň a rovněž přednést své požadavky týkající se této problematiky. Jednalo by se o „jakési“ obecní kontaktní místo prevence. Z odpovědí na otázky č. 19 a č. 20 téměř jednoznačně vyplývá, že by 21 dotázaných (z celkem 28) uvítalo pozice obecního koordinátora a 50% respondentů by zajišťovalo prevenci skrze tohoto pracovníka.

Závěr

Jsem přesvědčen, že rozmáhající se kriminalita a správné uchopení prevence tohoto jevu, není problémem jedné obce, například Jindřichova Hradce, ale je to problém celé společnosti. Rozhodující je náhled politické garnitury města na vnímání prevence kriminality v obci. Je potřebné si uvědomit, proč se prevence vlastně dělá. Je potřebné si uvědomit, že nestačí pouze shromáždit finanční prostředky, jejich využití „nějak“ vykázat a udělat si tzv. „čárky“. Vždyť již samotný slogan „PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT“ je dosti výstižný. Snad každý dokáže posoudit, zda je ve městě s několika tisíci obyvatel dostatečně preventivním krokem zřízení 2 strážníků obecní policie. Ano, přítomnost strážníků na veřejném prostranství má jistě preventivní charakter, ale toto není prevence ve správném slova smyslu. Tou správnou prevencí jsou programy směřující k dětem, seniorům a rovněž i smysluplná práce s nimi. Málokdo si v dnešní uspěchané době uvědomuje, že volnočasové aktivity sportovního charakteru určené pro děti, jsou dnes převážně zaměřené na výkon. Ne tedy na radost z pohybu, potřebu se scházet a komunikovat, což může být důvodem, proč velký počet dětí tyto aktivity nevyhledává.

Z pohledu městské policie je prevence i o tom, že strážníci při výkonu svého povolání získávají přehled co je dobře a co špatně. Strážníci pak sdělují své náměty nadřízenému, konzultují je a ten pak ty zásadní předkládá starostovi města. Starosta města pak může přijmout účinná opatření.

Výzkumem provedeným v bakalářské práci bylo potvrzeno, že dostupnost preventivních programů v obci je spíše nedostačující, přičemž problémem je zejména nízký počet nabídek a obsahová náplň. Důsledkem tohoto je skutečnost, že současný systém některé potencionální cílové skupiny zcela opomíjí. Tento výsledek mě osobně utvrzuje v tom, že si musím upravit své plány do budoucna. Plány, týkající se mých preventivních činností a návrhů na prioritní zaměření prevence v Jindřichově Hradci. Oblastmi, kterým je potřeba věnovat zvýšenou pozornost a na které upozornila moje práce, jsou senioři a děti ohrožené internetovou kriminalitou. Právě neschopnost dětí rozeznat potencionální nebezpečí hrozící při užívání internetu, které souvisí s umisťováním fotek na internet, internetovou komunikací s neznámými lidmi, kyberšikanou a stahováním dat související s autorskými právy. Preventivní činnost by se nemusela týkat pouze dětí, ale zúčastnit by se mohli i rodiče, kteří by si rozšířili vědomosti, jak se chovat v elektronickém světě. V mnoha případech děti umí s počítačem

lépe pracovat, než jejich rodiče. Další oblastí, které je potřeba do budoucnosti věnovat zvýšenou pozornost jsou senioři a osaměle žijící osoby. Osobně podporuji vznik projektu, který by si kladl za úkol zvýšit osobní ochranu těchto osob a to za využití přednáškové činnosti a doporučení účinných technických prvků, jako např. samolepky s pokyny jak postupovat. Zdůrazněna by byla rizika, která souvisí s podvody na seniorech. Svoji práci proto považuji za přínosnou, přičemž se mi podařilo splnit mnou vytyčené cíle. Moje práce bude mít přínos zejména pro obor, ve kterém pracuji a pro obec ve které žiji. Sloužit by mohla, tak jak je výše uvedeno k tomu, jakým způsobem prevenci v obci zaměřit. Posloužit by mohla jako podnět při přípravě preventivních programů, které Město Jindřichův Hradec hodlá do budoucnosti realizovat.

Současný systém prevence kriminality v České republice považuji za ucelený a funkční. Systém prevence na úrovni obce je závislý zejména na finančních prostředcích a možnostech dané obce, které jsou zásadní při realizaci projektů. Podle mého názoru je záležitostí každé obce, jaké si určí priority a jak bude prevenci na svém území provádět. Podstatná je i skutečnost, zda a nakolik budou zástupci obcí naslouchat názorům odborníků a ostatních pracovníků zabývajících se jednotlivými rizikovými oblastmi. Uvedu konkrétní příklad, kdy mě velmi zaujala slova protidrogového poradce Mgr. Milana Týmala ze Sdružení META Jindřichův Hradec. Mgr. Týmal otevřeně mluví o riziku vyplývající ze skutečnosti, že mnozí rodiče současných náctiletých dětí, byli ve stejném věku v období po roce 1990. Jednalo se o období, kdy se v tehdejší Československu rapidně rozšířilo kouření marihuany a tito rodiče zmíněnou drogu užívali. Z tohoto vyplývá, že současní náctiletí jsou druhou generací tzv. „huličů“ a lze předpokládat, že rodiče této druhé generace budou ke kouření marihuany tolerantnější. Mgr. Týmal upozorňuje i na další fakt spočívající v tom, že současná marihuana již není, díky modernější technice pěstování, tou „měkkou“ drogou jako bývala dříve. A právě i takové názory a jim podobné určují pořadí rizik na stupnici priorit v dané obci.

Použité zdroje a literatura

BÁRTA, Jaroslav; STEJSKAL, Roman; MÜLLER, Luboš: *PARTNERSTVÍ program prevence kriminality na místní úrovni pro rok 2004*.

BECCARIA, C. *O zločinech a trestech*. Praha: J. Otto, 1893.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 7. vyd., V SPN vyd. 2., rozš. a dopl. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2005, 829 s. ISBN 80-723-5272-5.

KONÍČEK, Tomáš, Stanislav KŘEČEK a Pavel KOCÁBEK. *Městské kamerové dohlížecí systémy*. Praha: Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, 2002, 87 s., [8] s. obr. příl. Prevence se musí vyplatit. ISBN 80-731-2009-7.

KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2008, 879 s. ISBN 978-80-200-1415-3.

Městský úřad Jindřichův Hradec, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy: *Materiál doplňující výuku žáků na 2. stupni ZŠ*, 2007.

MOULISOVÁ, Marcela; ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha: Armex Publishing, 2004, 146 s. ISBN 80-867-9505-5.

Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR.: *Metodika přípravy plánu prevence kriminality obce na léta 2012 – 2015*, 2011.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995, 292 s. ISBN 80-717-8029-4.

VLČEK, Milan; ZAPLETAL, Josef. Prevence kriminality a přístupy k jejímu řešení. In: Zapletal, Josef. a kol.: *Kriminologie, Díl I., Obecná část*. 2. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1995, ISBN 80-85981-15-7.

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002, 231 p. ISBN 80-864-7308-2.

Usnesení vlády České republiky č. 834/2004

Usnesení vlády České republiky č. 925/2011

Zákon č. 273 /2008 Sb., Zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

<http://www.mvcr.cz>

<http://www.kraj-jihocesky.cz>

<http://www.pmscr.cz>

<http://www.ibesip.cz>

<http://www.ospod.cz>

<http://www.mpsv.cz>

<http://www.policie.cz>

<http://www.mapakriminality.cz>

<http://www.jh.cz>

<http://www.bobelovka.cz>

<http://www.foto-book.cz>

<http://www.jindrichohradecky.denik.cz>

Přílohy bakalářské práce

1. Dotazník užitý při výzkumu
2. Výsledky dotazníkového šetření
3. Fotografie
4. Grafy

..

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentem třetího ročníku Jihočeské univerzity, Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích a dovolil bych si Vás, tímto zcela anonymním způsobem, požádat o pomoc při zpracování bakalářské práce s názvem „**Návrh metodiky prevence na úrovni obce**“.

Vyplnění dotazníku Vám zabere pouze několik minut a zaručuji Vám, že Vámi poskytnuté informace budou využity pouze pro účely výzkumného projektu. Vaše názory budou důležitým podkladem pro moji bakalářskou práci, jejímž cílem je vytvořit návrh metodiky poskytování prevence dle potřeb cílových skupin v obci a zhodnotit jejich efektivnosti a dostupnost.

Předem děkuji za spolupráci a za Vaše upřímné odpovědi.

Zdeněk Roh

1) Na otázky odpovídá:

- ☐ muž
- ☐ žena

2) Působíte v:

- ☐ oblasti školství
- ☐ sociální sféře
- ☐ jiné

3) Dosažené vzdělání:

- ☐ středoškolské
- ☐ vyšší odborné
- ☐ vysokoškolské

4) Vaše profese:

- ☐ pedagog
- ☐ metodik prevence
- ☐ pracovník samosprávy
- ☐ sociální pracovník
- ☐ jiná

5) Jaká forma prevence je podle Vás nejefektivnější?

- ☐ besedy, přednášky
- ☐ letáky, tištěné materiály
- ☐ veřejné preventivní akce
- ☐ informace v tisku
- ☐ informace na internetu
- ☐ jiná

6) Víte o existenci metodiky Ministerstva vnitra, týkající se přípravy plánu prevence kriminality obce?

- ☐ ano
- ☐ ne

7) Kdo se podle Vás v obci nejvíce podílí na prevenci?

- ☐ obec
- ☐ různá sdružení (Besip apod.)
- ☐ Policie ČR, obecní policie
- ☐ jiné

8) Je podle Vás efektivnější, když prevenci přednáší osoba v uniformě (policista, strážník)?

- ☐ ano
- ☐ ne

9) Jaká forma prevence je naopak nejméně přínosná?

- ☐ besedy, přednášky
- ☐ letáky, tištěné materiály
- ☐ veřejné preventivní akce
- ☐ informace v tisku
- ☐ informace na internetu

10) Které problémy ve společnosti považujete za nejpálčivější?

- ☐ nebezpečí v silničním provozu
- ☐ šikana
- ☐ alkoholismus, drogy
- ☐ rasismus, nesnášenlivost
- ☐ jiné

11) Je současná nabídka prevence dostačující?

- ☐ ano
- ☐ ne

12) Obdržel jste někdy pozvání nebo nabídku v oblasti prevence?

- ☐ ano (kolik za rok)
- ☐ ne

16) Ohodnot'te body od 1 do 5 (5 je nejvyšší hodnota, opačně než ve škole) z pohledu obsahu současnou nabídku preventivních programů?

1 2 3 4 5

17) Vzpomenete si alespoň na jednu preventivní či osvětovou akci ve Vaší obci? Pokud ano, napište jakou.

.....
.....

18) Uved'te, co podle Vás v současné nabídce prevence schází?

.....
.....
.....
.....

19) Uvítali byste zřízení obecního koordinátora prevence, který by požadavky cílových skupin řešil?

- ☐ ano
- ☐ ne

13) Na koho byste se obrátil s žádostí o poskytnutí preventivních informací?

- ☐ obec
- ☐ různá sdružení (Besip apod.)
- ☐ Policie ČR, obecní policie
- ☐ jiné

14) Máte zájem o preventivní přednášky, besedy apod.?

- ☐ ano
- ☐ ne

15) Jak časté by tyto besedy měly být?

- ☐ 1x za rok
- ☐ 2x za rok
- ☐ více než 2x, uveďte počet

20) Zajišťovali byste prevenci přes tohoto koordinátora?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ nevím

Děkuji za vyplnění dotazníku a za Váš čas.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Otázka č. 1: Muž/žena?

Výzkumný vzorek tvořilo 11 mužů a 17 žen.

Otázka č. 2: Oblast působení?

Profesní oblast respondentů je ve 24 případech ve školství, 3 v sociální sféře a 1 v jiné oblasti.

Otázka č. 3: Dosažené vzdělání?

20 dotázaných mělo vysokoškolské vzdělání, 7 dotázaných středoškolské a 1 vyšší odborné vzdělání.

Otázka č. 4: Vaše profese?

Profese zastoupené ve výzkumném vzorku: 25 pedagogů, 2 sociální pracovníci a 1 pracovník státní správy. Zastoupení rovněž byli 2 pracovníci prevence.

Otázka č. 5: Jaká forma prevence je podle Vás nejefektivnější?

U této otázky měli respondenti možnost zaškrtnout ne pouze jednu, ale rovnou několik odpovědí a to tak, aby výsledek co nejvíce odpovídal skutečnosti. Výsledky jsou seřazeny od nejefektivnějších po nejméně efektivní.

- besedy, přednášky (20)
- veřejné preventivní akce (12)
- preventivní informace v tisku (2)
- preventivní informace na internetu (1)
- letáky (1)
- jiná (4)

Mezi jiné formy někteří respondenti uvedli velmi zajímavé názory. Za nejefektivnější považují rovněž:

- zážitkovou pedagogiku
- osobní kontakt, osobní vztah a konkrétní příklad z praxe
- pravidelné kvalitní volnočasové aktivity, práce s rodinami, psychoterapie, práce s třídními kolektivy
- ukázka práce policie (služební zákroky, práce psovodů apod.)

Otázka č. 6: Víte o existenci metodiky Ministerstva vnitra, týkající se přípravy plánu prevence kriminality obce?

Na tuto otázku odpovědělo 20 respondentů NE a pouze 8 respondentů ANO.

Otázka č. 7: Kdo se podle Vás v obci nejvíce podílí na prevenci?

Rovněž u této otázky bylo možné zvolit několik odpovědí. Výsledky jsou seřazeny sestupně.

- Policie ČR, městská policie (17)
- různá sdružení (13)
- obec (5)
- jiné (2) – školy, specializované poradny

Otázka č. 8: Je podle Vás efektivnější, když prevenci přednáší osoba v uniformě (policista, strážník)?

Na odpovědi u této otázky jsem byl velmi zvědavý, protože osobně si nedokážu představit, že bych na přednáškách a besedách přednášel v „civilním oblečení“. Výsledek mě jednoznačně potěšil, neboť 21 dotázaných odpovědělo ANO a 7 odpovědělo NE.

Otázka č. 9: Jaká forma prevence je naopak nejméně přínosná?

Odpovědi jsou řazeny opět sestupně s tím, že respondent mohl zaškrtnout několik možností. Jeden z dotázaných u odpovědi dopsal, že se na tuto otázku těžko odpovídá, protože na každého jedince může „zabrat“ něco jiného.

- preventivní informace v tisku (14)
- letáky (14)
- preventivní informace na internetu (3)
- besedy (1)
- veřejné preventivní akce (0)

Otázka č. 10: Které problémy ve společnosti považujete za nejpálčivější?

U této otázky je potřeba si uvědomit, že odpovědi mohla zkreslit skutečnost týkající se dotazované osoby a to zejména to s jak starým jedincem respondent pracuje. Odpovědi jsou seřazeny sestupně.

- alkoholismus, drogy (19)
- šikana (10)
- rasismus (10)

- nebezpečí v silničním provozu (7)
- jiné (0)

Otázka č. 11: Je současná nabídka prevence dostačující?

Za dostačující ji považuje pouze 9 dotázaných, kdežto 19 dotázaných považuje současnou nabídku za nedostačující.

Otázka č. 12: Obdržel jste někdy pozvání nebo nabídku v oblasti prevence?

Výsledek u této odpovědi byl překvapivý, neboť u 21 respondentů byla odpověď ANO a u 7 respondentů zněla odpověď NE. Někteří dotázaní potvrdili pracovní hypotézu, že preventivní programy nejsou dostupné všem cílovým skupinám. Dále je níže uveden počet nabídek u kladně odpovídajících respondentů.

- 0x nabídek za rok (7)
- 1x nabídka za rok (14)
- 2x nabídky za rok (5)
- 3x nabídky za rok (2)

Otázka č. 13: Na koho byste se obrátil s žádostí o poskytnutí preventivních informací?

U této otázky měl respondent možnost zvolit několik odpovědí. Seřazeny jsou sestupně.

- Policie ČR, městská policie (17)
- různá sdružení – BESIP apod. (14)
- obec (2)
- jiná – profesionálové v řad metodiků prevence, poradny (2)

Otázka č. 14: Máte zájem o preventivní přednášky, besedy apod.?

Tato otázka měla téměř jednoznačný výsledek, kdy 27 dotázaných mělo zájem o přednášky a pouze 1 dotázaný uvedl odpověď NE.

Otázka č. 15: Jak časté by tyto besedy měly být?

U této otázky dali respondenti jasně najevo, že o prevenci je potřeba hovořit častěji, jeden z respondentů uvedl, že dle potřeby. Podstatné je to, že minimum z dotázaných zvolilo odpověď 1x za rok.

- 1x za rok (3)
- 2x za rok (16)
- 4x za rok (8)

- bez odpovědi (1) – respondent, který na předchozí otázku odpověděl NE

Otázka č. 16: Ohodnoťte body od 1 do 5 (5 je nejvyšší hodnota, opačně než ve škole) obsah nabídky preventivních programů?

- 5 bodů (0)
- 4 body (9)
- 3 body (16)
- 2 body (3)
- 1 bod (0)

Otázka č. 17: Vzpomenete si alespoň na jednu preventivní či osvětovou akci ve Vaší obci? Pokud ano, napište jakou.

U této otázky byly odpovědi poněkud rozpačité. Nejvíce byla zmíněna preventivní akce „POMOH POMOCT!“ a to ve 13 případech. Dále byla tato otázka v 6 případech bez odpovědi. Jednotlivě byly zmíněny akce „CESTA MEZI PARAGRAFY“, přednášky o drogové prevenci, dopravní soutěž Mladých cyklistů, akce ke Dni dětí na vojenském cvičišti a preventivní dopoledne na dopravním hřišti.

Otázka č. 18: Uveďte, co podle Vás v současné nabídce prevence schází?

V 11 případech neuvedli respondenti do této otevřené otázky žádnou odpověď. Ostatních 17 dotázaných svoji odpověď rozepsalo.

- prevence alkoholismu a drogové závislosti (2)
- finanční prostředky na prevenci a slušnost v životě (2)
- prevence dětských úrazů (1)
- nebezpečí spojené s prací na internetu (1)
- osobní kontakt, návštěvy pracovišť bezpečnostních složek (1)
- dopady užívání alkoholu při řízení motorových vozidel studenty (1)
- jak rozpoznat šikanu a jak s ní pracovat (1)
- nebezpečí pro cyklistu v silničním provozu (1)
- možnost vyzkoušet jízdní kolo, motocykl, automobil v extrémních situacích – tzv. škola smyku (1)
- koncepčnost (1)
- řád a komplexnost (1)
- důslednost (1)
- systematičnost a zapojení bezpečnostních složek do školní výchovy (1)

- zvýšit kvalitu a kvantitu (1)
- školní psychologové a sebezdokonalovací kurzy pedagogů (1)

Otázka č. 19: Uvítali byste zřízení obecního koordinátora prevence, který by požadavky cílových skupin řešil?

Obecního koordinátora by uvítalo celkem 21 dotázaných, 6 dotázaných odpovědělo NE. Pouze 1 respondent uvedl, že neví. Velmi se mi líbila nepovinná, ale přesto vepsaná poznámka jednoho z dotázaných: „Záleží na osobnosti takového člověka – aby to nebyl jen další neosobní úředník!“.

Otázka č. 20: Zajišťovali byste prevenci přes tohoto koordinátora?

Odpovědi u této otázky se lišili od odpovědí u předchozí otázky, ač jsou tyto otázky navzájem provázané. Celkem 14 respondentů odpovědělo: ANO zajišťovali a pouze 2 odpověděli NE. Ovšem dohromady 12 dotázaných uvedlo, že NEVÍ, někteří s vepsanou poznámkou „Nevím, záleželo by na kvalitě naplnění této funkce“.

FOTOGRAFIE Z PŘEDNÁŠEK

Obrázek 1: Přednáška v mateřské škole
Zdroj: Mateřská škola Pod kasárny, J. Hradec.

Obrázek 2: Ukázka výstroje a výzbroje v Centru Bobelovka Otín
Zdroj: vlastní

Obrázek 3: Společné foto v Centru Bobelovka Otín
Zdroj: vlastní

FOTOGRAFIE Z AKCE „CESTA MEZI PARAGRAFY“

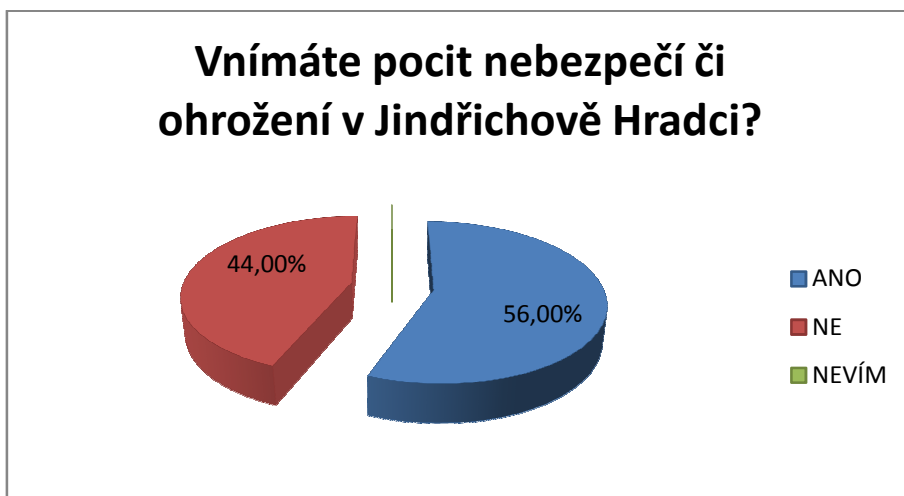
Obrázek 4: Cesta mezi paragrafy - finále v Jindřichově Hradci.

Autor: Deník/Miroslava Dočekalová⁶⁰

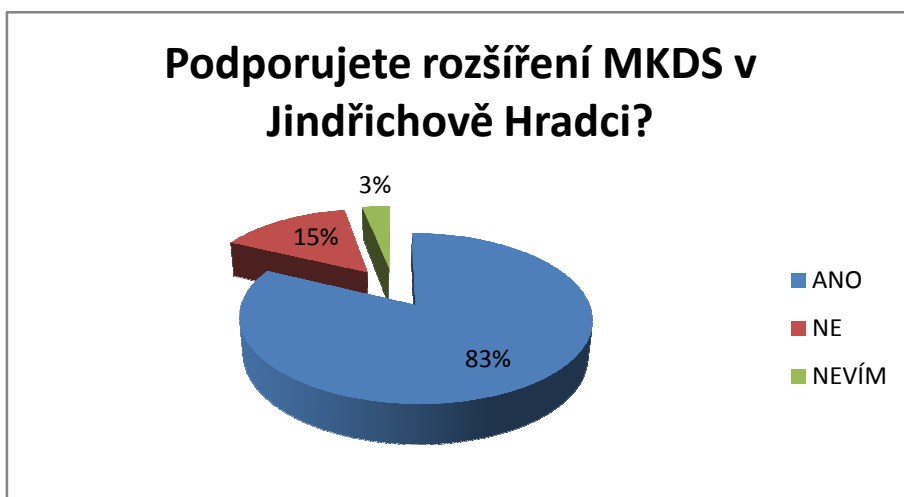
⁶⁰ DOČEKALOVÁ, Miroslava. Školáci se vydají na Cestu mezi paragrafy. *Deník jindřichohradecký.cz* [online]. 2008, 2008-12-16 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: http://www.jindrichohradecky.denik.cz/zpravy_region/skolaci-se-vydaji-na-cestu-mezi-paragrafy20081216.html

GRAFY

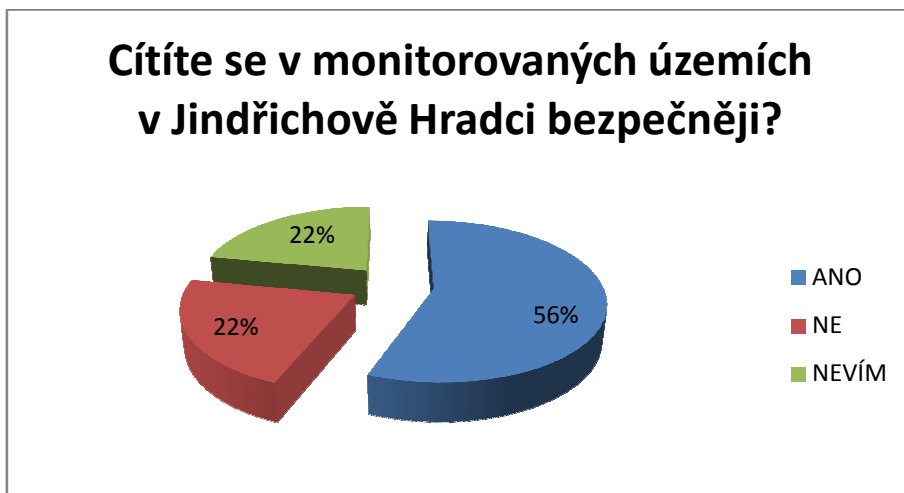
Graf 1: On-line anketa MKDS Jindřichův Hradec

Graf 2: On-line anketa MKDS Jindřichův Hradec

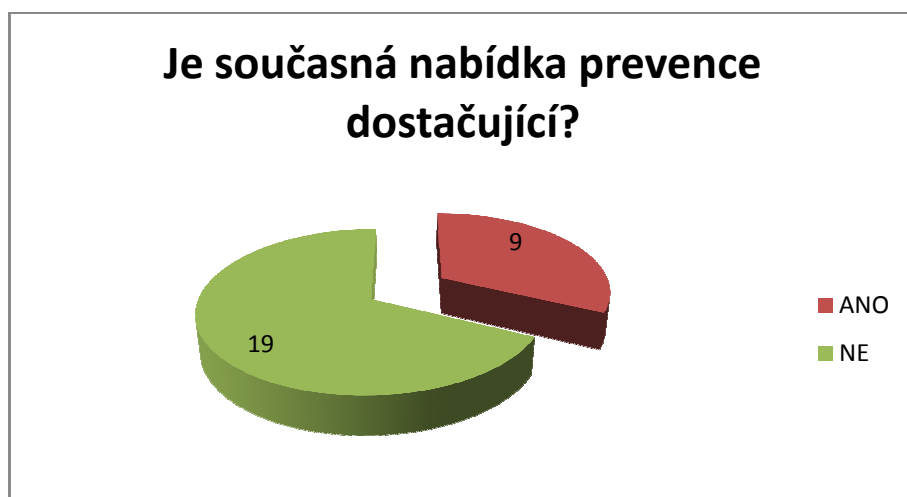
Graf 3: On-line anketa MKDS Jindřichův Hradec

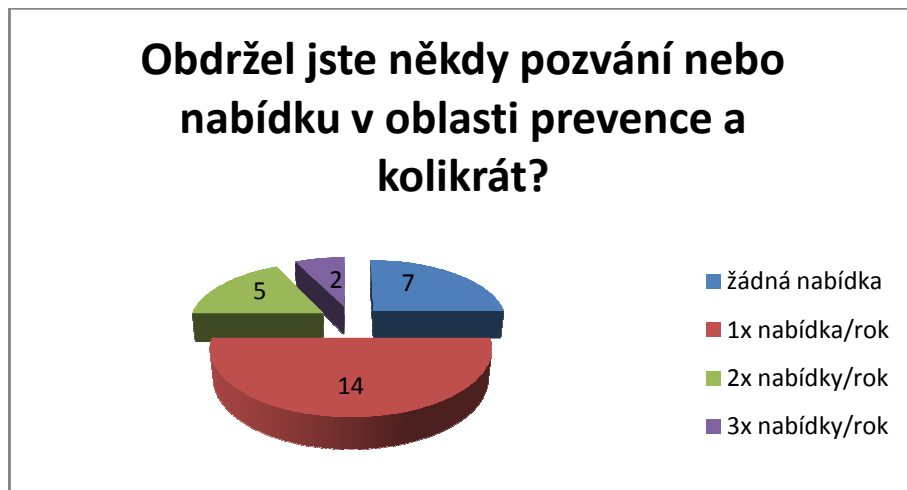
Graf 4: Výsledky dotazníkového šetření - největší rizika týkající se kriminality

Graf 5: Výsledky dotazníkového šetření - dostupnost preventivních programů v obci

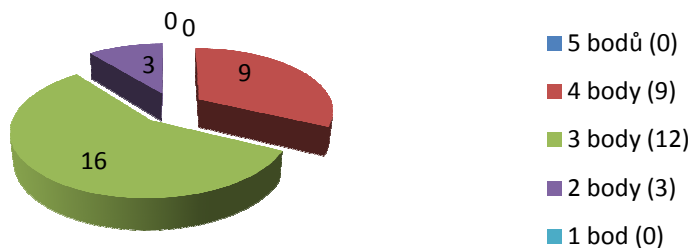

Graf 6: Výsledky dotazníkového šetření - počet nabídek prevence za rok

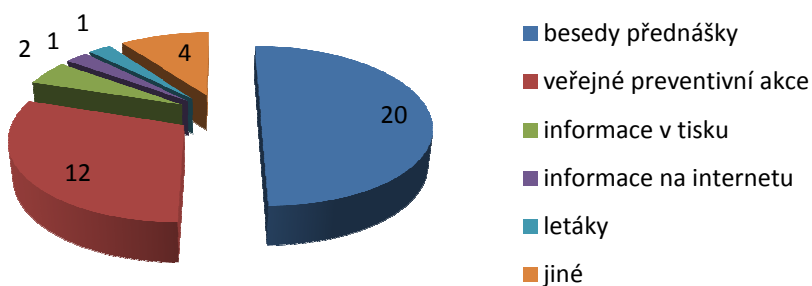
Graf 7: Výsledky dotazníkového šetření - obsahové hodnocení programů prevence

**Ohodnoťte body od 1 do 5
(5 je nejvyšší hodnota) obsah
nabídky preventivních programů.**

Graf 8: Výsledky dotazníkového šetření - efektivita forem prevence

**Jaká forma prevence je podle Vás
nejefektivnější?**

Graf 9: Výsledky dotazníkového šetření - četnost preventivních besed

**Jak časté by měly být preventivní
besedy?**

